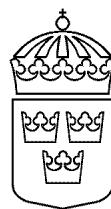

Riksdagens protokoll

2000/01:17

Tisdagen den 24 oktober

Protokoll
2000/01:17

Kl. 14.00 – 16.27
18.00 – 18.34

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 16, 17 och 18 oktober.

2 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 26 oktober kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsminister Göran Persson, kulturminister Marita Ulvskog, utrikesminister Anna Lindh, statsrådet Britta Lejon och statsrådet Lars-Erik Lövdén.

3 § Rättelse av val till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Talmannen meddelade att vid riksdagens sammanträde torsdagen den 19 oktober valdes två ledamöter och två suppleanter till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Det angavs då att valen avsåg tiden från valen till dess nytt val skulle förrättas under fjärde året därefter. Valperioden skulle enligt stiftelsens stadgar avse fyra år räknat fr.o.m. den 1 november.

Kammaren biföll talmannens förslag med ändring av tidigare beslut att de nämnda valen skulle gälla fr.o.m. den 1 november 2000 t.o.m. den 31 oktober 2004.

4 § Anmälan om uteblivet svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2000/01:28

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:28 av Maud Ekendahl (m) om överblivet försvarsmaterial.

Interpellationen kommer inte att besvaras.

Skälet till detta är den särskilda informationen den 16 november 2000 om avvecklingen av övertalig materiel inom Försvarsmakten.
Stockholm den 20 oktober 2000
Försvarsdepartementet
Björn von Sydow
Enligt uppdrag
Ingvar Åkesson
Expeditions- och rättschef

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2000/01:31

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:31 av Maria Larsson (kd) om IUC:s fortsatta verksamhet.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 7 november 2000.

Skälet till dröjsmålet är bl.a. utländskt besök.

Stockholm den 23 oktober 2000

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2000/01:26 om TETRA standard

Anf. 1 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Kenth Högström har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att all expertis, brukare m.fl. på bästa sätt ska samverka vid upphandling av ett nytt radiokommunikationssystem. Vidare har Högström frågat mig vilken huvudman jag ser för projektet efter år 2002 samt vilka insatser jag avser vidta för att förhindra att lokala nät byggs som motverkar idén med ett gemensamt kommunikationsnät.

Uppdraget till Statskontoret innebär att myndigheten aktivt ska samråda med intresserade användare. Formerna för detta samråd anser jag att Statskontoret bäst kan bedöma självt. Den verkliga kunskapen om behov, prioriteringar osv. finns naturligtvis hos användarna. Därför förutsätter uppdraget att arbetet sker i nära samarbete mellan Statskontoret och användarna. Jag har full tilltro till Statskontorets kompetens att på bästa sätt tillvarata användarnas sakkunskap.

Vad gäller frågan om huvudman för projektet efter år 2002 ingår ju som bekant i uppdraget att Statskontoret ska upphandla ett ramavtal. Detta innebär att Statskontoret tills vidare står som huvudman för avtalet.

Kenth Högström uttrycker oro för att mindre regionala nät kan komma att byggas upp på ett sätt som kan motverka det nya gemen-

samma radionätet. Statskontoret ska i sitt uppdrag undersöka möjligheten att använda befintlig infrastruktur. Mot bakgrund av det gemensamma nätets fördelar utgår jag från att de kommuner som planerar egna nät antingen avvaktar det gemensamma nätet eller på annat sätt agerar för att ansluta sig till det gemensamma nätet.

Avslutningsvis vill jag understryka att detta inte får vara och inte heller är fråga om en ny utredning, utan syftet med uppdraget är att frågan ska föras framåt så att en upphandling kan genomföras på bästa tänkbara sätt till gagn för alla berörda parter.

Jag vill slutligen försäkra Kenth Högström att jag inte tänker släppa frågan utan fortsätta att se till att regeringsbeslutet kan förverkligas.

Anf. 2 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Fru talman! Först vill jag tacka statsrådet Mona Sahlin för ett snabbt svar. Särskilt mot bakgrund av att ni nyss har gjort en departemental omorganisation, tycker jag att jag fått svar påfallande snabbt. Före interpellationens besvarande sa ni till mig att det skulle bli lite försening, men jag tycker att det här är helt acceptabelt.

Jag noterar också med glädje att Mona Sahlin har kvar ansvaret för de här viktiga frågorna. Det borgar, som jag ser det, för fortsatt engagemang på saklig grund, och det borgar för att statsrådet tar förankringsprocessen på fullaste allvar. Det har statsrådet visat tidigare, vilket inte alla statsråd gör, vill jag säga. Men i det här fallet är jag säker på att det blir så.

Bakgrunden till min interpellation är några oroande tecken. Låt mig nämna ett.

I Göteborgs stad, för att ta en stor stad som ett exempel, planeras och upphandlas det nu ett helt nytt TETRA-baserat system för Göteborgs spårvägar. Göteborgs Spårvägar är en stor användare av *public safety*-system. Så pass stora aktörer kan, om de blir flera, underminera den nationella utbyggnaden av nätet.

Den nyss tillsatte projektledaren Ulf Petersson, som på Statskontoret har uppdraget att sköta denna upphandling, har till Göteborgs-Posten i dagarna sagt att han tänker komma tillbaka till regeringen och föreslå tre alternativa nationella nivåer: en mindre nivå, en mellannivå och en stor nivå. Med den senare når man hela det svenska folket.

Jag tycker att det tyder på ett visst utredningssinnes hos Statskontoret. Jag tycker också att det tyder på att man inte har fått en klar och tydlig inriktning i direktiven, därför att det kan inte finnas något annat skäl än att man känner sig osäker när man säger på det sätt som man har gjort till Göteborgs-Posten.

Därför tycker jag att statsrådet bör klargöra för Statskontoret att det ska handla om ett nationellt nät som når hela Sverige, minst 95 % av markytan och 99,8 % av befolkningen – precis som *public service* har för radio- och TV-sändningar och precis som de allra flesta har fått krav på sig i den nya UMTS-upphandlingen. Det är en självklarhet, annars är det inget nationellt system.

Jag vill också ge ett tips. Statsrådet har kanske inte, som jag, varit i Finland alldeles nyligen. Jag fick chansen helt en passant, som det heter på schackspråk, när jag på frivillighetens grund besökte det statliga VIRVE. VIRVE är finländarnas motsvarighet, kan man säga, till ett projekt. Projektet är dessutom ett system och är upphandlare, nätbyggare

Prot. 2000/01:17
24 oktober

Svar på
interpellationer

och pådrivare för hela Finland. Man är oerhört effektiv. Man har sju man tillsatta på Inrikesdepartementet, har organiserat alla brukare i olika delprojekt, har satt press på operatörerna och på leverantörerna och är nu på god väg att nå målet att före 2003 bygga ut TETRA i hela Finland. Den effektiviteten, den tydligheten och den målinriktningen skulle vi behöva ha här, Mona Sahlin.

Anf. 3 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vill först säga att jag uppskattar det intresse och den envishet som interpellanten visar. Jag tror nämligen inte att alla har förstått storheten och vikten av det som vi nu talar om – ett gemensamt radiokommunikationssystem.

Jag vill också bara för sakens skull uppmärksamma Kenth Högström på att jag uttryckte mig lite annorlunda i mitt muntliga svar än i det skriftliga. Jag ändrade att jag inte bara tror att de kommuner som planerar egna nät avvaktar till att jag utgår från att de kommuner som planerar egna nät antingen avvaktar eller agerar för att ansluta sig. Jag delar nämligen den oro som Kenth Högström har gett uttryck för. Jag ska också ta kontakt med Statskontoret med anledning av den uppgift som Kenth Högström lämnade här i talarstolen, därför att jag inte kan se det uppdrag som vi har gett till Statskontoret på annat sätt än att man ska identifiera användare som ska delta i ett gemensamt och landstäckande radiokommunikationssystem och att man också ska undersöka möjligheterna till kunskapsutbyte och samordning med de nordiska länderna. Den jämförelse med Finland som Kenth Högström gjorde är mycket relevant. Och Statskontoret har också alla möjligheter och, som jag tycker, uppdraget att agera precis så. Men jag ska ta kontakt med Statskontoret med anledning av det som Kenth Högström sade.

Anf. 4 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tycker att det är utmärkt att statsrådet noterar mina citat. Och jag utgår från att statsrådet tar den kontakt som hon har sagt. Jag utgår vidare från att ni också gör en kontroll av dessa lokala nätbyggarambitioner. Gör en inventering snabbt. De kan nämligen underminera de nationella nätutbyggnaderna.

I Norge, som är det andra grannlandet som vi har och som vi måste dela frekvensutrymme med, har man också kommit längre än i Sverige. Jag vet inte riktigt hur man har organiserat det där, men jag antar att man har en organisation som är likartad med den som finnarna har, eftersom finnarna var först.

De som lyssnar på denna debatt funderar kanske på vad vi egentligen talar om – ett nationellt kommunikationssystem för *public safety*, dvs. de som har blå ljus, som rycker ut och räddar liv och griper in.

Vi har sett tre katastroflägen nyligen i vårt land då radiokommunikationen mellan de olika räddningsstyrkorna var direkt undermålig.

Det första och det största var Estoniakatastrofen, där man i den svenska kustflottan, marinen, inte kunde kommunicera med den finska och inte heller med den estländska och knappt ens med varandra därför att det var brist på gemensamt kommunikationssystem.

Det andra katastrofläget var branden i Göteborg som alldeles tydligt visade att de olika insatsstyrkorna inte kunde kommunicera med varandra.

Det tredje katastrofläget var polismorden i Malmö där inte ens polisstyrkorna riktigt kunde hitta en gemensam frekvens.

Detta är synnerligen allvarligt. Och hur många sådana olyckstillbud till ska vi få ha innan hela Sveriges räddningskår, räddningsverk, militär, polis och ambulans känner att det behövs ett nytt kommunikationssystem? Det är i det läget som Statskontoret måste få tydligare uppdrag och korta ledtider. Och låt gärna – det har jag sagt en gång tidigare – Tecom använda sitt stolpnät för att bygga ut detta så fort som möjligt. Man når redan i dag 99,8 % av Sveriges befolkning. Gå gärna ihop med ytterligare någon så behöver ni inte komplicera tillvaron alltför mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2000/01:17
24 oktober

Svar på
interpellationer

7 § Svar på interpellation 2000/01:8 om kritik mot tillväxtavtalen

Anf. 5 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Maria Larsson har frågat vilka åtgärder statsrådet Mona Sahlin avser att vidta för att det kommande arbetet med tillväxtavtalen ska få ett bättre utfall. Hon frågar också vilka åtgärder statsrådet avser att vidta för att klargöra vilken organisation som ska svara för genomförandet samt vilka åtgärder som ska vidtas för att öka näringslivets medverkan i avtalsarbetet. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Frågorna är baserade på en rapport med titeln *Regionala tillväxtavtal – utvärdering av förhandlingsprocessen i sju län och på central nivå*. Studien har utförts av en oberoende konsultgrupp på uppdrag av Näringsdepartementet.

Den resumé som Maria Larsson ger av utvärderarnas rapport i sin interpellation ger en mycket ensidig bild av utvärderarnas slutsatser. Jag vill därför inleda med att nansera den. Författarna till rapporten pekar på att stora framsteg har gjorts på mycket kort tid. De konstaterar att regeringen genom initiativet med tillväxtavtalen på mindre än två år har introducerat ett nytt sätt att bedriva regionalt utvecklingsarbete i hela Sverige. De anser att ett bra samarbetsklimat har utvecklats och att det finns ett mycket stort engagemang hos många människor för den egna regionens utveckling. De åtgärder som man har planerat tillsammans inom tillväxtavtalets ram kommer att genomföras. Processen har också lett till att det numera finns ett uttalat stöd för att arbeta med tillväxtfrågor som tar utgångspunkt i näringslivets förutsättningar och behov. Konsulterna konstaterar också att de regionala partnerskapen utgör ett fungerande forum för informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och näringsliv.

Syftet med studien var att få en oberoende och allsidig belysning av hur arbetsformen fungerar på regional och nationell nivå. Slutsatserna från rapporten tjänar som underlag för att vidareutveckla den regionala näringspolitiken och tillväxtavtalen. Jag delar Maria Larssons och utvärderarnas uppfattning om att det finns flera brister och att dessa på olika

sätt måste åtgärdas. Min övergripande bedömning är dock att vi genom att lansera tillväxtavtalen har tagit ett stort steg i rätt riktning för att öka engagemanget och den lokala och regionala nivåns inflytande över utvecklingen.

En förutsättning för att komma till rätta med några av de brister som rapporten pekar på är att få till stånd ett bättre sektorsövergripande samarbete. Den 13 september i år bjöd det dåvarande ansvariga statsrådet Mona Sahlin in cheferna för nationella myndigheter och organisationer som ansvarar för att genomföra den tillväxt- och sysselsättningsfrämjande politiken. Syftet var att få en redogörelse av deras erfarenheter och syn på arbetet med tillväxtavtalen. Vid mötet framkom att några av myndigheterna har anpassat såväl organisation som inriktning av sin verksamhet med anledning av tillväxtavtalen. Majoriteten ansåg att det går att göra betydligt mer för att åstadkomma ett bättre samarbete med andra nationella myndigheter och med den regionala nivån. Under hösten kommer jag tillsammans med kollegerna i regeringen att låta genomföra en översyn av de instruktioner och regleringsbrev som styr verksamheterna vid de här myndigheterna. Jag bedömer också att det finns ett behov av en gemensam nationell arena för kunskapsutbyte mellan de sektorer som tjänar samma övergripande syfte, att främja tillväxten och sysselsättningen.

Regeringens sammanvägda bedömning är att det finns goda skäl att vidareutveckla de regionala tillväxtavtalen och att nödvändiga förändringar ska vara genomförda i god tid innan nästa programperiod inleds år 2003. Regeringen anser det särskilt angeläget att se över och förtydliga villkoren för den statliga delen av avtalens finansiering. Detta utvecklingsarbete bör ske i nära anslutning till den pågående översynen av den regionala näringspolitiska organisationen och statens roll på den regionala nivån. Den regionalpolitiska utredningens slutbetänkande utgör också ett viktigt underlag. Regeringen avser att återkomma med förslag under år 2001.

Avslutningsvis: Förutsättningarna för näringslivets medverkan måste också förbättras. Det finns platser där det fungerar bra, och de kan tjäna som goda exempel för andra. Den offentliga sektorn bör också överväga i vilka skeden som näringslivets deltagande är mest väsentligt och där den ömsesidiga nyttan är störst.

Anf. 6 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att säga välkommen till Näringsdepartementet och till riksdagen i egenskap av statsråd inom Näringsdepartementet. Vi får säkert anledning att träffas igen.

Jag vill också tacka för svaret. Det var ett väldigt långt svar. Jag studerade nästan när jag fick det, men så såg jag att merparten av det innehöll en ny historieber beskrivning i förhållande till mina frågor.

Jag kan förstå att Ulrica Messing vill ställa bilden i ett motljus men jag tror att vi kan vara fullständigt överens om att den kritik som framförs i utvärderingen är mycket allvarlig. Det tillstyrker ju också Ulrica Messing i sitt yttrande här. Från Näringsdepartementets sida bör man ta detta på största allvar. Det gäller alltså att försöka komma till rätta med alla de misshälligheter som det pekats på i utvärderingen.

Ulrica Messing försöker motbevisa genom att åberopa plusfaktorer. Hon hävdar att ett nytt sätt att arbeta med regionalpolitiska frågor är ett plus i sig. Jag menar att vi kanske får vänta med det och i stället beteckna det som värdeneutralt tills motsatsen bevisats. Jag hoppas att det blir en plusfaktor men där är vi ännu inte riktigt.

Ulrica Messing pekar också på det stora engagemanget. Ja, de offentliga aktörerna har varit synnerligen aktiva. Bristen har ju varit att näringslivets representanter har deltagit i liten – ja, t.o.m. i marginell – utsträckning. Detta är ett problem och ett dilemma. En av mina konkreta frågor till statsrådet gäller alltså det här.

De åtgärder som planerats inom tillväxtavtalets ram kommer att genomföras, utropar Ulrica Messing lite trosvisst. Jag skulle kanske mer beteckna det som önsketänkande; det beror ju på om erforderliga resurser frigörs.

Jag har självklart också sett på plusfaktorerna – vad man pekat på som positiva utvärderingar – men jag tar mig rätten att formulera frågor från andra utgångspunkter. Statsråden och ministrarna måste nog anpassa sig till och faktiskt svara på de frågor som vi riksdagsledamöter anger.

Jag är lika angelägen som Ulrica Messing om att tillväxtavtalen fortsatt ska få bli positiva och lyckade – det är därför som jag har ställt interpellationen. Jag tror dock att det behövs mer stimulans för att inte arbetet ska stanna av. Genom min interpellation vill jag försäkra mig om att arbetet inte rinner ut i sanden utan att alla som engagerat sig i det ska känna att det i stället sprids som ringar på vattnet.

Jag konstaterar att svaren på mina frågor i stort sett uteblir – åtminstone i form av konkretioner. De åtgärder som Ulrica Messing föreslår är ganska luddigt formulerade men jag hoppas att statsrådet tar tillfället i akt och konkretiserar det hela.

Sektorsövergripande samarbete är gott och väl men det ökar inte näringslivets engagemang. Hur ser det ut konkret? Kan jag alltså få lite konkretioner på samtliga punkter?

Anf. 7 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Det var för att konkret förtydliga hur det ser ut som jag också ville ge en motvikt till den beskrivning som Maria Larsson målar upp i interpellationen. Som jag säger i mitt svar finns det både fördelar och nackdelar, både positiva erfarenheter och negativa erfarenheter, att dra lärdom av i fråga om det nya sätt att samarbeta som vi erbjuder för regionernas tillväxtpotentialer. Jag vill peka på bådaderna – till skillnad från vad jag tycker att Maria Larsson lyfter fram i sin interpellation, nämligen de frågetecken och de negativa sidor som vi kan se. Det är ju inte så att erfarenheterna av tillväxtavtalen nu efter den första avtalsperioden bara är svarta, utan det finns naturligtvis också vita färger i det här. Vi får försöka nyansera den debatten.

Vi måste komma ihåg att det här är ett nytt sätt att samarbeta. Det är nya möjligheter för de aktörer som finns i våra regioner att vara med och ta ansvar. Det handlar om att komma med idéer och med konkreta förslag om vilka behov man har av att kunna samarbeta vidare i framtiden än man kunnat göra hittills för att den egna regionen ska utvecklas och växa.

Där får vi inse att alla regioner har olika förutsättningar. Gemensamt för dem är att det inte finns någon region som är närande eller någon som

bara är tärande, utan alla regioner är en del av vårt land och är beroende av varandra och av att den svenska ekonomin byggs underifrån. Då är det också en lärande process att skriva tillväxtavtal där vi bjuder in till samarbete på ett sätt som tidigare inte varit möjligt.

Det är klart att vi, när vi summerar erfarenheterna, kommer att se att det finns saker att lära och att vi kan dra nytta av de olika regionernas sätt att samarbeta. En del regioner har varit bättre än andra regioner på att t.ex. knyta till sig det privata näringslivet.

När man bjuder in till ett samarbete på det sätt som vi nu har gjort kan jag inte se annat än att det i det stora hela har varit väldigt positivt. Det finns en lust och en vilja lokalt att vara med och engagera sig. Engagemanget har varit stort. De egna regionernas förutsättningar och möjligheter har satts i centrum. Vi har stimulerat till samverkan i regionerna. Nu har man gjort prioriteringar och dragit upp riktlinjer men arbetet stannar inte här och nu. Tillväxtavtalen ska ju också prövas i verkligheten. Det är nu som orden ska bli på riktigt så att säga.

Det är klart att vi också måste följa den processen och med erfarenhet av det arbete som varit under de gångna åren se både för- och nackdelar. Vidare gäller det att dra nytta av varandras olika erfarenheter för att gå vidare i ett fortsatt samarbete som kan både förbättras och fördjupas och som, framför allt, kan involvera alltfler.

Anf. 8 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Nu vill jag bli lite konkretare. Ulrica Messing säger i sitt svar att en översyn av regleringsbrev, som styr myndigheternas verksamheter, ska göras. Vad betyder det konkret? Vilka behov har statsrådet iakttagit som akuta? Kan det t.ex. betyda att Arbetsmarknadsverket ger möjligheter att lokalt disponera mer medel på ett friare sätt, vilket det finns ett starkt önskemål om? Kan det betyda att reseersättning får användas fritt inom A2-anslaget osv.? Det här är några konkreta exempel.

Vidare sägs det i svaret att det är angeläget att se över och förtydliga villkoren för den statliga delen av avtalens finansiering. Detta ska ske i samband med att regionalpolitiken behandlas. Man ska återkomma med förslag under år 2001. När då? Handlar det om våren eller om hösten? Innan riksdagen hunnit behandla detta lär två tredjedelar av avtalsperioden nästintill ha löpt ut. Jag menar att det är alldeles för sent; det behöver göras tidigare. Hur ser alltså tidsplaneringen ut?

Att näringslivets medverkan måste förbättras är statsrådet och jag överens om. Goda exempel ska spridas. Kan statsrådet ge några sådana goda exempel i dag? Vidare sägs det att man ska överväga var näringslivets nytta är störst. Vad betyder det? Ska näringslivet avhängas i vissa delar? Vilka delar i så fall?

En annan faktor är att alldeles för få kvinnor varit med vid utformningen av tillväxtavtalen – knappt en fjärdedel trots att kvinnorna utgör mer än 50 % av befolkningen. Vad vill ministern göra för att komma till rätta med den saken? Och hur kommer Ulrica Messing att se till att inte olika besked till de olika aktörerna fortsättningsvis ges från det departement som numera också är Ulrica Messings, nämligen Näringsdepartementet? Det riktas ju ganska allvarlig kritik mot att samma departement faktiskt har gett olika besked till aktörer i samma fråga. Det är naturligtvis ett missförhållande som omedelbart måste rättas till. Man måste in-

formera sina egna. Möjligen kan orsaken vara det som också framförts som kritik: att målen inte har varit tydliga från början.

Prot. 2000/01:17
24 oktober

Anf. 9 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Som jag har pekat på i mitt skriftliga svar och i mitt förra inlägg ska vi, när vi nu ska utvärdera de avtal som har gjorts och vägen fram till avtalen – det har ju varit en långvarig process som pågått i flera år – naturligtvis dra lärdom av vad som varit positivt och vad som varit negativt. När jag säger detta menar jag att vi alla, på alla nivåer och utifrån de positioner och det ansvar som vi har, ska dra lärdom.

Regeringen ska också göra det. Vi ska göra en översyn av de regleringsbrev som på olika sätt kan underlätta möjligheterna till ökat samarbete mellan myndigheter på nationell eller lokal nivå. Detta ska underlättas och stimuleras. I en del fall kan det handla om arbetsmarknadspolitiska åtgärder, precis som interpellanten tar upp. Men det kan också handla om andra sätt att samarbeta sektorsövergripande mellan myndigheter; detta för att göra det lättare för regioner att växa och för att göra det enklare för medborgarna att få ett ökat inflytande över de villkor som gäller i regionen.

På samma sätt är det med de finansiella ramarna. På de områden där statens del och ansvar har varit otydligt och osäkert ska en översyn göras. Det ska bli tydligt och konkret.

Jag ska själv resa runt och titta på en del av de platser, orter, där man varit aktiv i arbetet med tillväxtavtalen. Ett sådant ställe som jag ska besöka är Jönköping. Jag vet att ett åttiotal olika tillväxtföretag där har varit aktiva i processen. Jag som ansvarigt statsråd har naturligtvis en vilja att sprida dem som ett gott exempel också till andra regioner när nya avtal ska skrivas.

Hur ser inflytandet ut mellan möjligheter för kvinnor och män att vara aktiva i processen? Där skulle jag vilja uppmana riksdagens samtliga partier att fundera över vad vi var och en i våra regioner kan göra för att öka möjligheter för kvinnor och män att vara aktiva i denna lärandeprocess på samma villkor och utifrån samma förutsättningar. De avtal som har skrivits speglar också det engagemang hos de människor som finns lokalt och regionalt och det inflytande som de har att påverka politiken.

Anf. 10 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att tillväxtavtalen är ett positivt inslag i en ny regionalpolitik. Jag har glatts över det lokala engagemang som jag tror kan sägas ha varit ovanligt stort i Jänköpings län. Det ser inte lika bra ut på andra håll i landet. Det är därför jag är så rädd för att det ska bli ett misslyckande. Det engagemang som trots allt har mobiliserats kommer inte att kunna mobiliseras en gång till inom överskådlig tid. Det är därför som detta måste bli ett lyckat projekt. Vi får inte i gång samma process en gång till, för då kommer folk att vara brända.

Det är därför som jag menar att det var synd att regeringen inte släppte loss den kreativitet som fanns utan styrde upp medlen så pass hårt att det egentligen begränsade möjligheterna väldigt mycket från de första fria tankarna till de betydligt stramare tyglar som kunde iakttas i slutet av processen.

*Svar på
interpellationer*

Jag inser att Ulrica Messing nu har fått det här uppdraget, och jag kan bara önska lycka till att förvalta de regionala tillväxtavtalen på ett bra sätt. Jag hoppas att den handlingskraft som Ulrica Messing ger uttryck för i den här debatten kommer att bli synlig i form av fortsatta stimulansåtgärder när det gäller att hålla tillväxtavtalen i gång. Det är det enda hållbara sättet att bedriva regionalpolitik på i framtiden, att stärka det som är starkt inom varje region. Men då får vi inte bara låta tiden gå, utan då krävs det stimulansåtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellationerna 2000/01:16 och 27 om bostadsbyggnationen i Sverige

Anf. 11 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Henrik S Järrel har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att lösa de uppenbara bostadsproblem som finns i tillväxtregionerna. Sten Andersson har frågat vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att öka byggandet av lägenheter i Sverige. Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Jag delar interpellanternas uppfattning att boendesituationen på många håll är mycket oroande. Begränsad tillgång till bostäder i de mest expansiva regionerna kan komma att utgöra ett allvarligt hinder för en fortsatt snabb sysselsättningstillväxt och bidra till att inflationstrycket i ekonomin ökar.

I propositionen *Bostadsförsörjningsfrågor m.m.* som lämnades till riksdagen den 20 oktober redovisades olika åtgärder och initiativ som regeringen tagit eller avser att ta inom flera områden för att så långt som möjligt bidra till att förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande förbättras.

Det är kommunerna som har ansvar för bostadsförsörjningen på den lokala nivån. Kommunernas överväganden kring vilka åtgärder som de kan vidta för att stimulera ett ökat bostadsbyggande är därför av avgörande betydelse. I många kommuner tycks det emellertid finnas en osäkerhet om vilket ansvar man har för bostadsförsörjningen. Regeringen föreslår därför i propositionen en lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. I lagen slås bl.a. fast en skyldighet för kommunerna att planera för bostadsförsörjningen i kommunen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för att bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Ansaret för planläggning och en god mark- och planberedskap ligger också hos kommunerna. Det är därför angeläget att en långsiktig planering finns i kommunerna när det gäller sådana markanvändningsfrågor som har betydelse för bostadsförsörjningen.

Ett hinder för bostadsbyggandet är den bristande konkurrensen i byggbranschen och de höga byggkostnaderna. Byggekostnadsdelegationen har visat att det går att få ned byggkostnaderna till rimliga nivåer utan att standarden i boendet försämras. Regeringen kommer att följa upp delegationens arbete och avser att ge Boverket i uppdrag att den 1 januari

2001 inrätta ett byggkostnadsforum med uppgift att bl.a. förmedla kunskaper till byggherrar, kommuner och myndigheter och att främja utvecklingsarbete och innovationer.

Fr.o.m. år 2001 lämnas bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Under de närmaste åren kommer bidraget att främst riktas till ekologiska åtgärder i större nybyggnadsprojekt med stor andel hyresrätter. Avsikten är också att bidrag ska lämnas till sådana projekt där en konsekvent kostnadskontroll genomförs. Ramen för bidragen uppgår till totalt 635 miljoner kronor de tre närmaste åren.

Vissa förändringar kommer att genomföras av BKN:s verksamhet. BKN går över till mer försäkringsmässiga bedömningar och värderingar i sin garantivning, vilket bör göra det möjligt även för byggprojekt med lite högre risk att få kreditgarantier.

För att stimulera att produktionen av studentbostäder kommer i gång snabbt har riksdagen redan beslutat, med anledning av regeringens förslag i vårpropositionen, att ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter ska lämnas för ny- och ombyggnadsprojekt som påbörjas under perioden den 13 april 2000–den 31 december 2002. Vidare har Boverket på regeringens uppdrag under våren gjort en översyn av byggreglerna för studentbostäder i syfte att främja sänkta produktionskostnader.

I budgetpropositionen för år 2001 föreslår regeringen att ökade resurser ska anvisas för sanering och återställande av förorenade områden. Totalt kommer 290 miljoner kronor att fördelas under åren 2000–2004. Härigenom blir det möjligt att efter sanering utnyttja fler områden för bostadsbyggande.

Utvecklingen i Stockholmsregionen har en väsentlig betydelse för utvecklingen i resten av landet. Bostadsbyggandet i regionen bör minst fördubblas i förhållande till dagens situation. Kommunerna har ett betydande ansvar för att bostadsförsörjningen får denna inriktning.

En arbetsgrupp i Regeringskansliet har gjort en inventering av mark i Stockholms län, ägd av statliga bolag och myndigheter, som skulle kunna göras tillgänglig för bostadsbebyggelse. Av denna framgår bl.a. att Vasakronan äger mark på sydöstra Järvafältet och i södra Hägernäs i Täby kommun. Statens järnvägar innehar markområden i Salems, Solna, Stockholms och Upplands Väsby kommuner.

En ny modern stadsdel med bostäder och arbetsplatser avses bli uppförd på den mark som innehas av Vasallen på gamla Tullinge flygplats i Botkyrka kommun. Vid kontakter med kommunen har framkommit att ambitionen är att det på området ska uppföras en varierad och blandad bebyggelse med såväl egna hem, bostadsrätter som hyresrätter. En sådan inriktning ligger väl i linje med regeringens bostadspolitiska ambitioner.

När det särskilt gäller byggandet i tillväxtregionerna vill jag redovisa att det pågår olika åtgärder som kan bidra till att göra planprocessen snabbare och smidigare. En översyn i syfte att avlasta regeringen prövningen av överklaganden och att förenkla systemet för överprövning av kommunala plan- och byggbeslut har påbörjats inom berörda departement. Inom Regeringskansliet bereds också frågan om att införa regler som gör det möjligt att genomföra tredimensionell fastighetsindelning. Att införa sådana regler skulle kunna underlätta bostadsproduktion, t.ex.

Prot. 2000/01:17
24 oktober

*Svar på
interpellationer*

genom att uppföra våningsplan för bostäder ovanpå befintliga byggnader med lokaler för handel och kontor.

Anf. 12 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Tack, statsrådet Lövdén, för svaret. Jag är dessvärre inte övertygad om att det här kommer att lösa de grundläggande problemen med bostadsbristen.

I relativt färsk statistik från 1999 framgår att av EU:s 15 medlemsländer är det Sverige som bygger absolut minst bostäder. Irland toppar med 12,4 lägenheter per tusen invånare. Sverige ligger i botten av den här ligan med 1,3 bostäder per tusen invånare.

Fru talman! Det finns randiga skäl och rutiga orsaker till detta. Jag hoppas att den här debatten, som såvitt jag förstår intresserar riksdagens ledamöter eftersom det är så många som vill delta i den, också kommer att belysa detta.

Svaret andas den gamla vanliga bidragsvalsen från socialdemokratiskt håll, att man med mycket byråkratiskt prat och lite verkstad – för att uttrycka det populärt – ska kunna rida spärr mot den bostadsbrist som finns i Stockholm och på andra håll ute i landet.

Jag känner, fru talman och statsrådet Lövdén, många föräldrar och även ungdomar, föräldrar som var kloka nog att anmäla sina barn redan när de var i barnstadiet till bostadskön. När barnen har blivit vuxna och är redo att flytta hemifrån kan de inte få en bostad, trots att de stått i bostadskö i Stockholm i över 20 år. Detta är ju upprörande och man kan undra: Varav kommer sig detta?

Långa kötider, som är ett faktum i Stockholm, avskräcker samtidigt som de provocerar fram en andrahandsuthyrningsmarknad och en svart lägenhetsmarknad. Skälet till detta är att det byggs för få bostäder därför att produktionskostnaden är för hög. Ca 70 % av hyran för en nyproducerad hyresrätt är skatterelaterat. När folk inte har råd att bo i hyreslägenheter blir det inte heller några som flyttar in.

Därför är det konstigt att regeringen nu i propositionen om bostadsförsörjningsfrågor föreslår att kommunerna ska ha en obligatorisk skyldighet att inrätta bostadsförmedlingar. Vad tjänar det till att ha bostadsförmedlingar om det inte finns några bostäder att hyra ut och när det inte finns någon stimulans att bygga hyresbostäder därför att ingen har råd att bo i dem?

Fru talman! I svaret sägs att det är den bristande konkurrensen i byggbranschen och de höga byggkostnaderna som driver upp hyrorna. Det bottnar i rätt så hög grad i bl.a. skattesituationen. Det är skatterna som i första hand driver upp hyrorna. Detta vill nu regeringen lösa med bidrag av olika slag i stället för att sänka skatterna, både i produktionsledet och i konsumtionsledet.

Det finns inga marginaler för små byggföretag att agera. Det fanns en tid när de för att övervintra och för att upprätthålla sysselsättningen bland sina anställda låg på plus minus noll och inte gjorde någon vinst. Det är de stora byggherrarna som har volymerna och som kan få en långsiktig överlevnad. Också för dessa företag är det produktion av bostadsrätter som lönar sig mera än att bygga hyresrätter, eftersom de blir för dyra för människor att bo i.

Fru talman! Jag konstaterar att regeringen här driver fram byråkratiska lösningar. Man ska inrätta ett byggkostnadsforum för att förmedla kunskaper till byggherrar och kommuner. Detta är ett sätt att bara förlänga pinan i stället för att gå till grunden med det problem som finns, ett för högt kostnadsläge på grund av skatter.

Prot. 2000/01:17
24 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 13 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Det här svaret förvånar mig, men i och för sig ska man inte bli förvånad över en del svar här i kammaren.

Jag har framställt många interpellationer till denna kammare. Många tycker kanske en del är onödiga medan andra tycker att de är bra. Men det är första gången som det har inträffat att ett statsråd måste avbryta uppläsandet av svaret på grund av att talartiden är ute.

Statsrådet Lövdén svarar alltså här på två interpellationer. Svaret består av tre tattskrivna A 4-sidor som han inte hinner läsa upp. Han måste då i nästa inlägg läsa färdigt svaret innan han kan börja diskutera. Jag trodde att man på departementet visste hur långa inledande inlägg statsråden fick hålla.

Min interpellation handlade om Sveriges bostadsförsörjning. Jag tog upp ett enda exempel på det som jag anser vara den stora orsaken till att det inte byggs fler hyresrätter i dag, och det är hyresregleringen.

Fru talman! Det finns många ord, många meningar och många bisatser på dessa tre sidor. Icke med ett enda ord berörs den enda fråga som jag konkret har tagit upp i min interpellation, nämligen hyresregleringen.

Jag kan ju inte tvinga statsrådet Lövdén att svara på det som jag frågar om, men ska det vara någon poäng med det här institutet borde man få något svar i alla fall. Nu kan statsrådet bläddra i sin pappersbunt, men det finns alltså inte ett ord om hyresregleringen. Hade jag inte avslutat min fråga på det sätt som jag gör, hade jag bara gått upp i talarstolen, tackat för mig och kommit igen nästa vecka med en ny interpellation.

Men jag förstår varför man inte vill prata om hyresregleringen. En enig byggbransch är i dag överens om att det är den som är skuld till att ingen producerar nya hyresrätter. Ska man producera en hyresrätt i dag blir det till så hög kostnad att det bara är ett fåtal människor som kan betala hyran, om man inte gör som statsrådets kolleger gjorde i Malmö när det gällde Bo 01. Där kom man fram till en hyra på 25 000 kr i månaden. Men tack vare hyresregleringen kunde man ta betalt av dem som bodde i Malmös ytterområden och man kunde sänka hyran med 10 000 kr i månaden, alltså en subvention med 120 000 kr om året till dem som har råd att betala en hög hyra. Kanske statsrådet skulle kunna tänka sig att förklara det systemet. Det är ingen i Malmö som ännu har fattat poängen med det.

Hyresregleringen infördes 1964. Man sade då att den skulle vara tillfällig. När marknaden kom i balans skulle hyresvärdarna ta ut den hyra som motsvarade marknadsvärdet, det som människor är villiga att betala. Det har nu gått mer än 36 år, och detta var en tillfällig åtgärd. Allting är relativt, men jag tycker att 36 år är ganska så lång tid. Fortfarande har vi kvar ett system som effektivt hindrar byggande av nya hyresrätter.

I svaret sägs att man kan tänka sig att bygga nya bostäder i Tullinge. Det ska bli en blandning av villor, bostadsrätter och hyresrätter. Jag und-

rar: Vilken byggmästare ska ni tvinga att bygga hyresrätter och därmed göra en förlust?

Anf. 14 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Interpellanterna tar upp ett stort problem i våra tillväxtregioner, nämligen bostadsbristen. Det är ett komplext problem. Och vad kan då regeringen göra för att underlätta för byggmarknaden att öka sin produktion?

Statsrådet har i sitt interpellationssvar anfört en hel del skäl till denna brist. Han börjar med att konstatera att det är kommunerna som har bostadsförsörjningsansvaret och planmonopolet, och sedan hänvisar han till regeringens proposition om bostadsförsörjningsfrågor som lämnades till riksdagen förra fredagen. Interpellationssvaret innehåller också en hänvisning till Byggekostnadsdelegationens betänkande.

Jag konstaterar att statsrådets åtgärd för att underlätta för byggmarknaden är att regeringen ska föreslå en lag där man ålägger kommunerna att upprätta en bostadsförsörjningsplan.

Låt mig börja med att ta upp dessa delar.

I betänkandet Från byggsektor till byggsektor står det om produktionskostnaden: Av den totala produktionskostnaden är 60 % relaterade till kostnader som har med skatter och avgifter att göra. De resterande 40 procenten är att relatera till materialkostnader.

Vad kan då regeringen göra? Jo, naturligtvis arbeta med den del som berör 60 % av kostnaden och se till att bringa ned denna. Vad regeringen borde göra är att se över om det är rimligt att ha en 25-procentig byggmoms, att ha en hög förvaltningsmoms m.m. Men vad gör man? Jo, man föreslår en kommunal bostadsförsörjningsplan. Trots alla vackra ord om att det är kommunerna som har bostadsförsörjningsansvaret är man åter inne och inskränker det kommunala självstyret.

När promemorian till betänkandet var på remiss till Svenska Kommunförbundet tillstyrktes detta förslag i styrelsen. Men dessförinnan hade det avstyrkts av Samhällsplaneringsberedningen, som beredde ärendet i styrelsen. Svenska Kommunförbundets styrelse skriver i sitt remissvar att man inte är övertygad om att en ny lag löser problemet utan att andra faktorer som skatter, bristande byggkonkurrens, plan- och bygglagstiftningen, befolkningsomflyttningar m.m. är mer relevanta faktorer för påverkan av bostadsproduktionen under senare delen av 90-talet.

Vidare skriver Svenska Kommunförbundet i sitt remissvar följande: ”Rådande brist eller överskott på bostäder har knappast att göra med att den tidigare bostadsförsörjningslagen avskaffades.” Så långt Svenska Kommunförbundet som företräder våra kommuner, vilka har bostadsförsörjningsansvaret.

Boverket visar också i sin rapport *Bostadsmarknadsläge och förväntat bostadsbyggande* att det fanns bostadsförsörjningsprogram antagna av kommunstyrelsen i 29 % av kommunerna 1996 och i 10 % av kommunerna år 2000. Alltså upplever inte kommunerna behovet av kommunala bostadsförsörjningsplaner. Förslaget från regeringen är ett slag i luften och kommer inte att påskynda bostadsbyggandet i landet.

Anf. 15 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Låt mig först konstatera att det råder skatteauktion i kammaren. Enochson säger att 60 % av hyran utgörs av skatt, Järell säger att det är 70 %. Skilj er åt, gå hem, läs på och kom sedan tillbaka till kammaren! I det arbete som Byggekostnadsdelegationen har ställt samman finns bättre siffror att ta till. Sedan kan ni komma tillbaka med fakta till kammaren.

Fru talman! Bostadsbristen i Stockholm och somliga andra storstäder är främst en kommunal angelägenhet. Stockholm styrs av Järrels och Enochsons kolleger. Det är Cederschiöld, Nordin, Söderlund, Hedman och flera andra. I Stockholms stadshus förs en borgerlig politik, en borgerlig politik som effektivt har hindrat nyproduktion av bostäder. Där tvingas byggherrar köpa marken när bostäder ska byggas, något som höjer månadskostnaden med flera tusen för dem som ska flytta in i husen.

Man har tagit bort möjligheten för bostadsrättsföreningar när det gäller att upplåta marken med tomträtt. Mark anvisas nästan uteslutande till bostadsrätter och till höga kostnader. Man har i praktiken förbjudit de allmännyttiga bostadsföretagen att bygga lägenheter. De markanvisningar som innan valet gavs till de allmännyttiga bostadsföretagen har tagits tillbaka och marken har auktionerats ut till högstbjudande. Kvarteret Nektarinen är ett bra exempel.

Varför ställer inte Järell och Enochson sina kolleger i Stockholm till svars för det bostadspolitiska fiaskot där? Det byggs bara några tusen lägenheter i en stad som skulle behöva 5 000–10 000 nya lägenheter. Era kolleger har höjt kostnaderna och försvårat byggandet.

Vi socialdemokrater har genomfört ett investeringsbidrag för studentbostäder som ska möjliggöra att nästan 10 000 studentlägenheter byggs. Studentorganisationerna har jublat i kör i pressen och berömt vårt förslag. Moderaterna och Järell har röstat emot.

Moderaternas enda lösning på bostadsbristen i våra storstäder är marknadshyror. Fast moderaterna och Järell vågar inte säga det rent ut. Det döljs i ett mummel om lägesfaktorer, efterfrågestimulanser och allt vad det är. Men läser man de moderata motionerna, läser man Järrels interpellation, är det marknadshyror som efterfrågas.

Stockholmarna borde darra av skräck inför moderaternas och Järrels politik. Vad marknadshyror innebär i Stockholm när 60 000 stockholmare står i bostadskö är ju hyreshöjning. Marknadshyror när det råder en enorm bristsituation – marknaden är just tillgång och efterfrågan – innebär hyreshöjningar.

Det är stockholmarnas hyror som ska höjas. Det är de vanliga stockholmarna som ska drivas från hus och hem med moderaternas marknadshyror. Vad säger Järell till barnfamiljen som med hans politik tvingas flytta från Södermalm? Vad säger han om att inga ungdomar har en chans att få bostad i moderaternas Stockholm där det enda som byggs är bostadsrätter där insatserna ligger på 1 och 2 miljoner kronor och där avgifterna är på 8 000–9 000 kr? Svara på det innan ni börjar angripa socialdemokraterna och regeringen!

Anf. 16 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att gå in i den här debatten, för det finns egentligen två problem när det gäller byggnationen här i Stock-

Prot. 2000/01:17
24 oktober

Svar på
interpellationer

holm. På den ena sidan står socialdemokraterna. Jag skulle vilja säga att de nästan älskar ihjäl allmännyttan. De kommer med nya regler och nya lagar som kväver friheten. Moderaterna gör däremot något annat. Man säger blankt nej till kommunerna och vill sälja ut allting. Det är inte heller bra, för det blir det ju inte heller några nya bostäder av. Så det är både socialdemokrater och moderater som har problem. Det måste gå att finna en balans i mitten som gör att vi kommer till rätta med det här. Vi kan inte dölja att människor vill bo här i Stockholm. Människor vill ha möjlighet att även hyra en bostad här i Stockholm. Låt oss hjälpas åt att finna en lösning på det problemet i stället för att bara käbbla!

Anf. 17 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det är glädjande med detta intresse för bostadspolitik, och det är välkommet att vi får en bostadspolitisk debatt. Vi är ju alla överens om att det byggs för lite i Sverige i dag. Vi var nere i ett bostadsbyggande på 10 000–11 000 lägenheter när det var som lägst, och det var en extremt låg nivå. Det hade sina förklaringar. Vi hade för att par år sedan överskott på lägenheter även i Stockholmsregionen. Men vi byggde ändå för lite.

Nu ökar bostadsbyggandet. I år räknar vi med ett bostadsbyggande på 18 000–19 000 lägenheter, och nästa år räknar Boverket med 22 000. Det är ändå för lite. Vi behöver komma upp till en årlig bostadsproduktion på mellan 25 000 och 30 000 lägenheter uthålligt över tiden för att kunna motsvara den efterfrågan som finns. Och framför allt måste vi bygga fler lägenheter i Stockholmsregionen, där det råder en skriande brist på bostäder. Så långt är vi överens. Men när vi kommer till recepten är vi inte överens.

Jag har blivit beklämd över den politik som moderaterna bedriver på bostadsmarknaden i Stockholmsregionen. Den leder inte till en ökad bostadsproduktion. Den bostadsproduktion som tillkommer är också extremt dyr, bostadsrätter med extrema avgifter och insatser. Det är ingen bostadsproduktion för vanligt folk.

När sedan moderata kommunledningar runt om i Stockholm sätter upp som sitt främsta mål att avyttra hela det allmännyttiga bostadsbeståndet, då förstår vi vad som är på väg att ske i Stockholm; en ökad segregation, en ökad uppdelning av människor i olika bostadsområden och en bostadsproduktion på alltför låg nivå.

Jag tycker att Henrik Järell ska sätta sig ned med sina moderata kolleger i Stockholmsområdet, och gärna också med sin riksdagsgrupp, och ställa frågan: Varför säger vi nej till ett investeringsbidrag för byggande av studentbostäder som ska leda till 10 000 nya studentlägenheter? Varför säger vi nej till ekobidraget, det investeringsbidrag som är genomfört från årsskiftet och som ska stimulera fram en nyproduktion av hyresrätter i ekologiskt hållbara former? Varför har vi inget intresse av att pressa produktionskostnaderna? Byggkostnadsdelegationen visade att det går att bygga till överkomliga kostnader om alla aktörer är med. Om kommunerna är med, om byggherrarna är med, om entreprenörerna är med och om man planerar byggnationen på ett effektivt sätt går det att bygga till ganska hyggliga priser.

Det går ju att läsa Byggkostnadsdelegationens tjocka lunta och ta del av de 13 pilotprojekt som man stimulerade fram runt om i landet med det

nya byggsättet. I Sten Anderssons och min hemkommun var det två byggprojekt som jag t.o.m. tror att Sten Andersson tycker har blivit ganska framgångsrika, och det till ganska rimliga kostnader. Varför är inte moderaterna intresserade av att sätta fokus på det? Är det för att man är alltför lierad med byggproducenterna?

Ökad konkurrens, hårdare styrning och planering av byggena kan leda fram till en bostadsproduktion till överkomliga kostnader. Men då måste man vilja något som politiker. Jag konstaterar att moderaterna i kommunledningarna i Stockholmsområdet inte vill det. I stället tar de ut markpriskostnader som kan uppgå till 9 000 kr per kvadratmeter.

Vi behöver vidta en rad åtgärder för att underlätta ett ökat bostadsbyggande. Kommunerna måste ta sitt ansvar. Vi måste sätta in en rad insatser på den statliga nivån. Det har vi redovisat i den bostadspolitiska proposition vi lade på riksdagens bord i förra veckan, som ska tas upp efter denna interpellationsdebatt.

Anf. 18 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag konstaterar att vi inte vill förstå varandra. Vi moderater konstaterar att det är skatter och avgifter som driver upp kostnaderna för produktionen av nya bostäder, framför allt hyresbostäder. Det finns klara bevis för det. De förslag till fastighetsskattelhöjningar som regeringen har lagt fram får förödande konsekvenser för t.ex. Stockholms centrala innerstad och dess östra delar, med en höjning på 101 % av taxeringsvärdet. På den nordvästra sidan i Stockholm blir höjningen 70 %. I Stockholms södra del blir den 76 %. Det kommer att öka boendekostnaderna radikalt för många människor. Det gäller också dem som sitter i egna hem, som har hunnit amortera huvuddelen av lånen. Nu får de ökade kostnader med höjda förmögenhetsskatter och fastighetsskatter och tvingas kanske flytta från sin bostad, där de har hunnit rota sig under många års tid. Det är inte någon särskilt bostadsvänlig politik, Lars-Erik Lövdén eller Anders Ygeman.

Moderaterna har inte suttit vid styret för Stockholm i alla år. Det är socialdemokrater som i många år har innehaft finansborgarrådsstolen. Likväl har de inte lyckats åstadkomma någon förbättring av boendesituationen, minskat köerna eller fått fram flera hyresrätter. Socialdemokraterna har inte anledning att slå sig för bröstet för den delen och säga att de har främjat produktionen av hyresrätter i Stockholm.

Vi moderater vill åstadkomma en valfrihet i boendet. Det ska inrymma hyresrätter, bostadsrätter och egnahem i form av villor och mindre radhus. Vi vill inte premiera någon form framför andra. Vi säljer inte ut hela allmännyttan. Det finns fortfarande valfrihet. Den som vill vara kvar som hyresgäst kan få vara det. Han eller hon behöver inte köpa sin bostad, om det inte passar tankemässigt eller ekonomiskt.

Det talas om att man ska införa en differentierad och riskrelaterad avgiftssättning, vilket bör göra det möjligt även för byggprojekt med lite högre risk att få kreditgarantier. I vissa kommuner runtom i landet tvingas man riva fullt beboeliga kommunala fastigheter, därför att ingen vill bo i dem. Är detta en ny variant av det? Folk vill inte bo i dem. Vi har sett inslag i medierna om hur man river fullt kuranta bostadskomplex, som ägs av kommunala bostadsföretag, därför att ingen bor där. Är det

en bra hantering av skattebetalarnas medel? Är det en vettig boendeekonomi och användning av skattemedel? Det är snarare upprörande.

Ni vill premiera en boendeform. Precis som Sten Andersson framförde har ni genom hyresregleringen åstadkommit att allmännyttan är styrande för hyresnivåerna. Det har i sin tur drivit upp kostnadsläget för andra. I stället kan man låta faktorerna läge och standard avgöra hyrans storlek i högre grad. Nu får ytterstadens boende finansiera och subventionera innerstadsboendet. Det är inte en moderat politik.

Anf. 19 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag noterar att statsrådet inte läste upp hela sitt svar, som han har skickat till oss med både mejl och brev. Gäller inte det som står där om t.ex. fastighetsskatt?

Anf. 20 TALMANNEN:

Det talade ordet gäller alltid. Det är inte någon ovanlig händelse i dag.

Anf. 21 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Det står på mitt interpellationssvar att jag inte får kommentera det innan det har lästs upp i kammaren. Jag noterar att det sista i svaret alltså inte gäller.

Lars-Erik Lövdén frågar om moderaterna är lierade med byggmästarna. Det är ett knep man kan ta till på ett lokalt partimöte med bara de närmast sörjande som åhörare. Jag vet vilka byggbolaget BPA var lierat med. Jag tror inte att BPA byggde vare sig bättre eller sämre än privata byggmästare.

Statsrådet skriver att Boverket ska inrätta ett byggkostnadsforum, dit byggmästare ska gå och fråga hur de ska bygga för att det ska vara effektivt. Tror statsrådet på det själv? Jag tillåter mig att satsa en hygglig del av mitt månadsarvode på att Sveriges byggmästare har betydligt större kompetens när det gäller att bygga än Boverket har eller någonsin kommer att få.

Jag ställde i mitt anförande en fråga om flygfältet vid Tullinge, där man ska bygga olika boendeformer: egnahem, borätter och hyresrätter. Det måste bli auktion om man ska få någon byggmästare att bygga hyresrätter. Den som bygger hyresrätter förlorar, därför att han inte kan få igen sina pengar på samma sätt som den som bygger borätter. Ska ni tvinga byggmästare att bygga? Vad ska ni ha för morot då? En byggmästare bygger det folk frågar efter.

Det är ni som är skyldiga till dagens hyror. Den stora delen av hyran för en nybyggd hyresrätt är statliga och kommunala avgifter och skatter. Det är helt ointressant vilken procentsats det rör sig om, Anders Ygeman. Kan man minska avgifterna med hälften, skulle man sänka hyrorna radikalt, både i Stockholm och i övriga Sverige.

Fru talman! Den fastighetsägare i Stockholm som har en ledig bostad och inte kan få ut den på marknaden utan en bostadsförmedling borde sluta att vara verksam i den branschen.

Anf. 22 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Jag har suttit i riksdagen sedan februari i år. Åtskilliga gånger har jag hört om Stockholms problem, företrädesvis från s-politiker i Stockholm. Men Stockholms problem är inte Sveriges problem.

Vi har först och främst ansvar för landets problem. Vi stiftar lagar som bör gälla hela Sverige. Den föreslagna bostadsförsörjningslagen är inte en sådan lag.

Jag vill återigen komma med statistik, Anders Ygeman. Av Sveriges invånare bor 34 % i kommuner med bostadsbrist, medan 45 % bor i kommuner med bostadsöverskott. Den resterande delen bor där det råder jämvikt. Det största problemet i Sverige i dag är egentligen bostadsöverskott.

En bostadsförsörjningslag tvingar kommunerna att inrätta en bostadsförmedling där behov finns. Det kommer inte att slå väl ut i kommunerna.

Jag vill avsluta med fyra förslag som vi kristdemokrater tror skulle få i gång byggandet i Sverige. Låt först och främst en utredning se över byggmomsen och förvaltningsmomsen.

Ett nytt hyressättningssystem måste till. Möjligheten att i efterhand pröva hyran i nyproduktion bör begränsas om privata investerare ska våga bygga i någon större omfattning.

Ta bort fastighetsskatten. Vi föreslår till en början en frysning av taxeringsvärdena.

Planprocessen behöver reformeras. Ändra reglerna så att tredimensionell fastighetsbildning blir möjlig.

Med de förslagen tror vi att en bostadsbrist kommer att kunna avvärjas i hela landet.

Anf. 23 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Sten Andersson ondgör sig över skatterna. Vi har fortfarande inte grälat klart om det är 70 % eller 80 %. Jag tror att det visar sig vara väsentligt lägre när ni går hem och studerar på kammaren.

Sten Andersson påstår att om man fixar skatten ska hyrorna kunna sänkas. Men i den partimotion som Sten Andersson har skrivit under och lämnat in till riksdagen och i den interpellation som Henrik Järrel har lämnat in till riksdagen står precis det motsatta. Ni vill ju höja hyrorna i Stockholm!

Ni vill ha marknadshyror. När 60 000 människor står i bostadskö för att få en lägenhet säger ni: Här måste tillgång och efterfrågan få avgöra priset. Om någon är beredd att betala mer för den lägenhet som jag bor i ska den personen få lägenheten.

Om jag bor i en lägenhet som kostar 4 000 kr och någon annan är beredd att betala 8 000 kr för den ska den som är beredd att betala 8 000 kr få lägenheten. Det är tillgång och efterfrågan, ökad lägesfaktor, ökad marknadsfaktor eller vilket ord ni än väljer att linda in era marknadshyror i.

50 % av lägenheterna i allmännyttan i Stockholms innerstad är i dag föremål för ombildning till bostadsrätt. Det är hälften av alla de lägenheter som vanliga människor i Stockholm kan efterfråga utan att vara

Prot. 2000/01:17

24 oktober

*Svar på
interpellationer*

miljonärer, börsklippare eller ha vunnit på Lotto. De kommer att försvinna i det moderat och kristdemokratiskt styrda Stockholm.

Av de ett par tusen lägenheter som de senaste åren har tagits fram i hyresrätt har 66 lägenheter anvisats av det borgerliga styret i Stockholms stadshus. Gå till era kamrater i Stockholms stadshus, anklaga dem för bostadsbristen och gör er hemläxa om era egna marknadshyror!

Anf. 24 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Jag delar Annelie Enochsons syn om Stockholm och landet i övrigt. Det blir väldigt mycket Stockholmsfixerat i den här kammaren vilken fråga det än handlar om. Det är nästan lite beklämmande, för alla andra människors skull.

Jag skulle vilja återgå till frågan om studentlägenheterna, där man återigen ser en skillnad mellan socialdemokrater och moderater. Jag tror att man skulle kunna komma fram där. Från Centerpartiet tycker vi att det var alldeles utmärkt att vi fick tillbaka investeringspengarna för studentlägenheterna. Men uppvaknandet blev lite chockartat.

Man kunde i Uppsala, där jag kommer ifrån, inte ta till vara pengarna på grund av att bruksvärdessystemet är så beskaffat att det sätter käppar i hjulet. Här borde man kunna ena sig. Moderaterna borde säga okej till pengarna till studentlägenheterna och socialdemokraterna borde samtidigt säga okej till att bruksvärdessystemet blir flexibelt.

Vi har också blivit uppmärksammade på ett annat problem. Det har kanske funnits lite under ytan en längre tid. Ungdomar hyr allt oftare i andra hand och har andrahandskontrakt. Det är inte någon bra tillvaro för en ungdom som samtidigt ska kunna prestera bra studieresultat. Det är också en fråga vi måste ta med oss och som jag skickar med bostadsministern i dag.

Anf. 25 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Att diskussionen blir Stockholmsfixerad har naturligtvis att göra med det som statsrådet själv påpekar i sitt svar. Utvecklingen i Stockholmsregionen har väsentlig betydelse för utvecklingen i resten av landet. Det är alltså en riksfråga.

I Stockholm liksom i många andra borgerligt styrda kommuner i Stockholms län ökar för närvarande bostadsbyggandet kraftigt, trots vad finansministern säger. Han lär inte ha sett ett enda husbygge, vilket är förvånansvärt. Han borde rimligen åka tunnelbana hem till Enskede och då se hur det ser ut i Hammarby sjöstad.

Faktum är att i år påbörjas byggandet av 1 500–2 000 nya lägenheter i Stockholm. I den bostadsförsörjningsplan som de borgerliga i Stockholms stad har antagit finns under en femårsperiod 16 000 lägenheter planerade. Det borde finnas flera, och ambitionen är att det ska finnas flera. Men att det inte skulle finnas något bostadsbyggande i de borgerligt styrda kommunerna i Stockholms län är felaktigt.

Detta har skett trots att statsrådet Lövdéns generösa löften om att han skulle bidra med statlig mark i Stockholms stad för att bygga fler bostäder inte har infriats. Såvitt jag vet är det endast ett markbyte vid Liljeholmstorget som har varit uppe till avgörande med staten. Det har inte blivit något resultat för marken vid Solvalla och inte heller för marken vid K 1, där staten skulle kunna bidra med bostadsbyggbar mark.

Det enda jag kan se i Stockholms län så här i hastigheten är att regeringen försöker hjälpa det socialistiskt styrda Botkyrka genom att kraftigt minska valmöjligheterna när det gäller att ordna en flygplats för Stockholmsregionen. I och med att man reserverat marken vid Tullinge för bostadsbyggande har man sumpat både Tullinge och Hall som lokaliseringsorter för flyget i Storstockholmsregionen. Det är ett relativt högt pris. Detta sagt bara för att påpeka sakernas faktiska tillstånd.

Anf. 26 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Fru talman! Eftersom jag är från Stockholm kunde jag inte låta bli att till slut kasta mig in i debatten. Det är i Stockholm det är problem med bostadsförsörjningen. Det är lite magert när man hänvisar till ett kommande förslag om bostadsförmedling av de 122 ledigblivna lägenheterna, som det var under förra året.

Det handlar om byggandet. Statsrådet nämnde själv att det kommer att byggas upp till 22 000 lägenheter i Stockholms län nästa år. Det är merparten. Visst byggs det, och det planeras mycket. Men i Stockholmsområdet upplevs det av kommuner och byggherrar att det är den socialdemokratiska bostadspolitiken som är ett stort problem.

Ett problem man fokuserar kring tas upp i det skriftliga svaret. Det gäller möjligheten att överklaga. Det är glädjande att det kommer att diskuteras senare. Det finns också problem med hyresregleringen och bruksvärdessystemet. Låt oss inte hyckla om detta!

Det finns flera hyresrättsprojekt som skulle ha kunnat bli av. Det finns hyresgäster som är villiga att betala och villiga att flytta in. De skulle ha fått bostäder. Men det stoppas av en socialdemokratisk politik som innebär att man inte ens är beredd att diskutera frågan.

Jag förstår de byggare som tycker att det känns väldigt osäkert. De måste få igen sina pengar och dessutom klara risken. Det är bruksvärdeshyran som gör att det inte går ihop. Om nu möjligen ett projekt skulle gå ihop kan hyresgästen överklaga inom ett halvår så att hyran i alla fall sänks så att bygget inte går ihop.

Låt oss åtminstone diskutera. Hur ska vi se till att de hyreshus som skulle kunna komma på plats inte stoppas? Det finns hyresgäster som vill betala. De kanske vill bo en kort tid i ett hyreshus. Är detta av ondo eller av godo? Jag tycker det är av godo. Låt oss diskutera hur vi kan få de byggena till stånd.

Anf. 27 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Först vill jag säga till Rigmor Stenmark och Annelie Enochson att jag också ibland kan beklaga att debatten ofta blir väldigt Stockholmsfixerad. Det är ju inte samma problematik i hela landet som vi har att göra med på bostadsmarknaden.

Vi har det problem som jag tyckte att Henrik Järrel lite missvisande pekade på, nämligen ett stort antal kommuner som har överskott på lägenheter. Det beror ju inte på att kommunerna har varit dåliga, utan det beror på att man har drabbats av en stark befolkningsutveckling. Den regionala obalansen har slagit benhårt i de här kommunerna och lett till tomma lägenheter. Det är inte misskötsamhet, Henrik Järrel. Möjligen är det brister när det gäller regionalpolitiken. Möjligen uppfordrar det oss till att bedriva en tillväxtpolitik som kommer hela landet till del. Men det

är inte brister från kommunernas sida i agerandet. Vi måste hantera problemet med de tomma lägenheterna på ett bra och klokt sätt med statliga insatser, men vi måste också fokusera på att få upp bostadsbyggandet till rimligare nivåer än det ligger på i dag.

Det är glädjande att Carl-Erik Skårman är så optimistisk. Du säger: Visst byggs det! Vi har höga ambitioner från de moderata ledningarna i Stockholmskommunerna.

Men jag tror att ni måste spänna bågen lite högre än så. Bostadsbristen är nämligen ett faktum i Stockholmsregionen precis som på en del andra håll i landet. Därför har vi i den bostadspolitiska proposition som vi presenterade i förra veckan pekat på ett antal åtgärder som vi dels har vidtagit, dels kommer att vidta för att underlätta för att kunna få upp bostadsproduktionen till mellan 25 000 och 30 000 lägenheter uthålligt under en följd av år.

Än en gång, Sten Andersson, vill jag peka på Byggekostnadsdelegationens slutsatser – dess entydiga slutsatser. Det *går* att bygga till rimliga kostnader om alla parter, kommunerna, byggherrarna och entreprenörerna, sätter sig ned och planerar byggnationen, är noga i upphandlingen och fokuserar på kostnaderna i slutändan. Då går det att bygga till överkomliga kostnader. Det visar de 13 pilotprojekt som Byggekostnadsdelegationen genomförde, och det visar också ett antal andra projekt som faktiskt genomförs nu runt om i landet. Håbo kommun var det senaste som jag träffade på, där man bygger hyresrätter till ganska överkomliga kostnader.

Men detta kräver att kommunerna har en större, aktiv och mer pådrivande roll när det gäller bostadsförsörjningen. Vi må väl konstatera, när vi ser tillbaka på 90-talet, att kommunerna i hög grad har dragit sig undan från den bostadspolitiska arenan. Det gäller inte alla kommuner, men det gäller en hel del. I år är det bara en tiondel av landets kommuner som utarbetar bostadsförsörjningsprogram och som med det programmet som grund skaffar sig en mark- och planberedskap för att kunna svara mot ett ökat bostadsbyggande. Det är därför vi lägger fram förslaget om bostadsförsörjningsplanering – för att kommunerna ska ta ett ökat ansvar för bostadsförsörjningen framöver.

Det är ju så, Carl-Erik Skårman och Henrik Järrel, att alla – det gäller Ulf Adelsohn och det gäller Boverket – som har varit inne och tittat på Stockholmsregionen säger att ett av de största hindren för att expandera bostadsproduktionen är en bristande mark- och planberedskap. Nu hoppas jag att man kan dra på här, och arbeta snabbare. Vi ska göra vårt genom att förenkla planprocessen. Men det krävs ett tydligare och bestämdare angreppssätt från kommunernas sida för att undanröja den bostadsbrist som finns och som har uppstått i en hel del kommuner runt om i landet och som är en följd av den goda ekonomiska utveckling som vi är inne i.

Anf. 28 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Statsrådet Lövdén påpekade det här med överskottet på lägenheter i en del kommuner som gör att man får riva kommunala bostadslägenheter, och att det beror på att detta är avfolkningsbygder. Och det stämmer väl i rätt hög grad. Det kan förhålla sig så. Men anledningen till detta är ju också att man ibland har byggt med glädjekalkyler. De här

byggnaderna kanske inte helt och hållet har varit besatta ens när det fanns arbeten på orten.

Men i detta läge lägger regeringen dessutom fram en skatteutjämningsmodell som misskrediterar och inte gynnar de kommuner som vill satsa på tillväxt och expansion, skapa arbetsplatser inom kommunen och dra arbetskraft till sig. Har man ingenstans att bo är det ju ingen glädje av att ha en industri eller någon verksamhet på orten planerad för ett företag som tänker sig att göra det. I utjämningsystemet misskrediteras de som satsar på tillväxt och skapar en eller flera nya arbetsplatser. De får betala ett större bidrag i stället för att stimuleras till att expandera och växa till sig.

Fru talman! Interpellationen handlar dock om boendesituationen just i Stockholm, som är en tillväxtmotor för Sverige. Det är här som vi har stora problem. De syns direkt i Stockholm – många gånger kanske tydligare än i andra delar av landet.

Jag undrar fortfarande: Vad ska vi säga till studenterna Erik och Kerstin och barnfamiljen Johan och Lisa som har arbete men ingen bostad och som har väntat länge på att få bostad? Ska de tröstas med en bostadsförmedling som inte har några bostäder att förmedla eller med en byggnadskostnadsdelegation eller med ett byggnadskostnadsforum? Det är förmodligen en väldigt klen tröst för dem.

Anf. 29 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Anders Ygeman stod här och raljerade om att vi hade använt två felaktiga procentsatser – 60 respektive 70 % vad gäller skatternas andel av nybyggnation. Jag trodde att han skulle vidga vårt vetande och tala om vilken siffra som gäller. Men han har likt rätten lämnat skeppet. Tydligt visste han inte själv. Det är inte världens snyggaste debattteknik.

Sedan noterade jag, fru talman, en sak med det som jag tog upp som problem i en av de två interpellationer som vi i dag skulle diskutera, nämligen hyresregleringen, som innebär att den som bor i Rinkeby betalar för dyrt och den som bor i Stockholms eller Malmös innerstad betalar för lite. Detta är det stora problemet, och det som många anser är anledningen till att man i dag inte bygger nya hyresrätter. Trots att min text till 65 % handlar om detta har inte ett enda ord om denna reglering hitintills, under tre inlägg, kommit från statsrådet. Jag tycker att det är svagt. Det borde ha funnits någonting som förklarade varför denna reglering är så bra, när det trots allt är så många inom branschen och i olika intressegrupper som kritiserar den.

Till sist, fru talman, talar man i Sveriges riksdag om marknadshyror som något eländes pest och kolera – vilket man själv vill. Den överväldigande majoriteten av denna kammars ledamöter bor själv i antingen egnahem eller bostäder. Där råder fullt ut marknadshyra. Är det då så farligt?

Anf. 30 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Statsrådet Lövdén säger att man måste anstränga sig mer i Stockholm för att bygga fler lägenheter. Och visst är det så! Vi – tillåter jag mig att säga som suppleant i byggnadsnämnden – anstränger oss dagligen och stundligen vid byggnadsnämndens sammanträden varannan

Prot. 2000/01:17
24 oktober

*Svar på
interpellationer*

vecka för att få fram lägenheter. Och vi kommer att få fram fler lägenheter – inte bara de 15 000–20 000 under en femårsperiod som jag angav här.

Vi kommer att få fram fler lägenheter, och vi kommer att anstränga oss med eller utan statlig mark till vårt förfogande, med eller utan skattsänkningar från regeringens sida på det orimligt höga skattetrycket på boendet och med eller utan socialdemokratiska krokben för hyreslägenhetsbyggandet liknande dem som skedde i S:t Eriksområdet för några år sedan. De satte ju nära nog punkt för allt hyreslägenhetsbyggande i Stockholm. Nu har det kommit i gång igen, men det var ett allvarligt avbräck.

Fru talman! Jag lovar att vi kommer att anstränga oss. Vi kommer att nå högre, trots att vi ofta saknar det stöd från staten som det vore så väldigt bra att få. Det vore även bra att få det stödet från Socialdemokraterna. Men så här är det.

Anf. 31 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Först vill jag säga en sak till Henrik Järrel. Jag delar uppfattningen att det är viktigt att Stockholm utvecklas på ett bra sätt. Det har självfallet betydelse för hela Sverige. Framför allt är det viktigt att vi får ett bostadsbyggande till Stockholmsregionen för alla de människor som i dag inte har löst sin bostadssituation på ett hyggligt sätt.

Jag vet vad jag säger till studenterna. Jag möter dem. Jag har suttit med Sveriges Förenade Studentkårer och resonerat om bekymren. Jag har också levererat, om man uttrycker det på det sättet, de önskemål som Sveriges Förenade Studentkårer har när det gäller investeringsbidrag och det ändrade regelverket för studentbostadsbyggandet. Jag vet vad jag säger.

Vi har infört ett investeringsbidrag på 400 miljoner som leder till 10 000 nya studentlägenheter. Ansökningarna är goda. Runtom i landet in-tecknar man nu det här investeringsbidraget. Inom två år kommer vi att få 10 000 nya studentlägenheter. Jag vet vad jag svarar.

Henrik Järrel ska ju också möta studenterna. Då får väl Henrik Järrel säga: Vi går emot investeringsbidraget. Vi vill inte ha ett investeringsbidrag.

Sedan får väl Henrik Järrel ha lite bryderi med den diskussionen och hur vi i så fall ska få fram ett snabbt byggande av 10 000 nya studentlägenheter.

Sten Anderssons interpellation handlade om vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att öka bostadsbyggandet. Jag har svarat på den frågan.

Men jag ska också svara på frågan om marknadshyror. En socialdemokratisk regering kommer inte att medverka till införandet av marknadshyror i Sverige. Det skulle innebära en oerhörd otrygghet för en mängd hyresgäster runtom i landet. I delar av Stockholm skulle det leda till hyreshöjningar på 50–60 %. Det vill inte en socialdemokratisk regering medverka till.

Överläggningen var härmed avslutad.

Föredrogs
Proposition
2000/01:26 Bostadsförsörjningsfrågor m.m.

Remissdebatt

Remissdebatt

Anf. 32 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Sedan lagen om bostadsförsörjning avskaffades i början av 1990-talet har antalet kommuner som antagit en genomarbetad plan för bostadsförsörjningen minskat från drygt sju av tio till endast en av tio.

Sedan lagen om bostadsförsörjning avskaffades har antalet kommuner som har kommunal bostadsförmedling minskat till totalt 16 stycken.

För bara ett par år sedan hade de flesta kommuner, även i storstadsregionerna, ett bostadsöverskott. I dag har 45 kommuner bostadsbrist. Det är en fördubbling på ett år. Ytterligare 25 kommuner har brist på bostäder i sina centrala delar.

Boverket har bedömt att det behöver byggas minst 25 000 nya bostäder varje år under de närmaste tio åren. Det var för ett år sedan. Förra året påbörjades ca 15 000 nya bostäder. I år beräknas 19 000 nya bostäder påbörjas och nästa år 22 000. Det är en kraftig ökning i procent, med det är alldeles för få för att motsvara behovet. Värst är situationen i Stockholmsområdet där det just nu bara byggs ungefär hälften av vad som borde byggas för att motsvara behovet.

Rätten till en bra bostad är en grundläggande välfärdsfråga. När framtidstron ökar och de ekonomiska utsikterna ljusnar vill många skaffa sig en bättre bostad. Debatten om boendet måste därför upp på den kommunala dagordningen. Kommunfullmäktige måste få tillfälle att diskutera de här frågorna som är så viktiga för medborgarna.

Detta är en viktig bakgrund till att regeringen nu föreslår ett förtydligat kommunalt ansvar för bostadsförsörjningen och att det ska inrättas bostadsförmedlingar där så behövs. Det är nödvändigt att kommunerna, som har planmonopolet och därmed makten att ställa krav på byggarna, nu tar sitt ansvar för ett ökat bostadsbyggande.

Förslagen i den här delen av propositionen har redan diskuterats utifrån att regeringen ges möjligheter att förelägga en kommun att inrätta kommunal bostadsförmedling vid behov. Diskussionen har bl.a. utgått från Lagrådets synpunkter. Det är viktigt att konstatera att Lagrådet inte gått emot förslaget om att inrätta bostadsförmedlingar vid behov. Vad Lagrådet har sagt är att man anser att det skulle strida mot principerna för den kommunala självstyrelsen att regeringen skulle kunna förelägga en eller flera kommuner att inrätta bostadsförmedling.

Regeringen gör här en annan bedömning. Den nu föreslagna bestämmelsen har sin motsvarighet i den lagstiftning som gällde mellan åren 1975 och 1993. Riksdagen har alltså redan tidigare tagit ställning för en sådan bestämmelse och ansett den förenlig med grundlagen och med hänsyn till behovet av att tillgodose även andra än rent kommunala intressen.

Fru talman! För att stimulera ett ökat bostadsbyggande lägger regeringen också fram ett antal förslag som syftar till att det ska byggas fler

bostäder till kostnader som de flesta har råd att efterfråga. Inte minst gäller det behovet av hyresbostäder. Många människor som nu får jobb i Stockholmsregionen har svårt att hitta en bostad. Dagens bostadsbyggande i främst storstäderna har dessutom en alltför ensidig sammansättning med en för liten andel hyreslägenheter som kan efterfrågas av hushåll med normala inkomster.

Lyckas vi inte skapa en bättre balans mellan efterfrågan och tillgång på bostäder förvärras bostadsbristen. Det leder i sin tur till ökade priser på bostäder inklusive hyresfastigheter. Den geografiska rörligheten minskar och vi riskerar att få flaskhalsar på arbetsmarknaden som i sin tur kan driva upp löner och priser. Bristen på bostäder riskerar därmed att leda till att tillväxten bromsas, vilket är till skada för utvecklingen i hela landet.

Det är mot den här bakgrunden svårt att förstå att ett antal kommuner i Stockholmsregionen inte bygger fler bostäder. I vissa fall har kommunerna helt enkelt förbjudit sina kommunala bostadsbolag att vara med och bygga nytt. I stället för att ta sitt ansvar för de bostadssökande säljer moderatledda kommuner i Stockholms län ut sina kommunala bostadsbolag eller omvandlar hyresbostäder till bostadsrätter.

För att åstadkomma rimliga boendekostnader är det viktigt att byggproduktionen blir mer effektiv och att produktionskostnaderna därmed kan hållas på en så låg nivå som möjligt. För detta krävs ökad konkurrens, ett större omvandlingstryck i byggsektorn och att såväl beställare som de boende får ett ökat inflytande över byggprocessen. Men det är också viktigt att mark- och exploateringskostnader, taxor och avgifter utformas så att de bidrar till så låga boendekostnader som möjligt.

Nästa år införs ett bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Det föreslås att bidraget under de närmaste åren främst ska riktas till större nybyggnadsprojekt med stor andel hyresrätter. Under 2001–2003 kommer totalt 635 miljoner kronor att kunna användas på det sättet.

Vi föreslår också att det inrättas ett byggkostnadsforum inom ramen för Boverket som bl.a. ska förmedla kunskaper till byggherrar och främja utvecklingsarbete och innovationer. Det är också avsikten att detta byggkostnadsforum ska hantera ansökningar om ekobidraget och medverka till att byggprojekten utvärderas på ett professionellt sätt.

En ny modern stadsdel med bostäder och arbetsplatser ska byggas på den mark som staten äger på gamla Tullinge flygplats i Botkyrka kommun. Kommunen planerar för en stadsdel med en blandad bebyggelse av egna bostadsrätter och hyresrätter. Det stämmer väl överens med regeringens bostadspolitiska ambitioner.

Det investeringsbidrag för byggande av studentbostäder som riksdagen beslutade om i våras innebär att det på två år kan byggas minst 10 000 nya studentbostäder. Den insatsen bör också innebära en lättnad på många överhettade bostadsmarknader.

I propositionen redovisas en rad åtgärder som regeringen på olika sätt kommer att arbeta vidare med i syfte att stimulera ett bostadsbyggande till rimliga kostnader.

Fru talman! Jag kommer inte att gå in på alla detaljer i propositionen. Även om jag skulle kunna det kommer jag inte att tala länge om varför jag tycker att det är bra att det exempelvis har föreslagits att man ska kunna ta ut en administrativ avgift av den som står i bostadskö eller andra detaljer.

Det viktiga, som jag tycker att det finns särskild anledning att kraftigt uppmärksamma innan ärendet går till utskottet, är den principiella frågan om den kommunala självstyrelsen.

Regeringen konstaterar i propositionen att det finns vissa orter där det råder brist på bostäder. För att råda bot på denna brist föreslår regeringen bl.a. att regeringen får rätt att tvinga fram bostadsförmedlingar på sådana orter där det enligt regeringens egen bedömning inte finns några lediga lägenheter och således heller inga lägenheter för förmedlingen att förmedla.

Nog faller man, fru talman, i tankar inför detta prov på regeringens visdom. Boverket och Hyresgästernas Riksförbund påpekar troskyldigt och naivt att en förutsättning för att inrätta en bostadsförmedling trots allt är att det finns lediga lägenheter att förmedla.

Nu kan man invända att ett förslag om att inrätta en bostadsförmedling när det inte finns lägenheter att förmedla kan man möjligen göra sig löjlig över. Men i grunden är det ganska betydelselöst, och därför borde jag kanske inte stå här och tala.

Men i det här fallet är det annorlunda och mycket allvarligare. Förslaget berör ju en av de frågor som tas upp redan i regeringsformen 1 kap. 1 §. Jag ska läsa upp den för kammaren så att den inte faller i glömska:

”All offentlig makt i Sverige utgår från folket.

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse.”

Lagrådet har ju prövat propositionen. Man har bl.a. kommit fram till följande:

”Den kommunala självstyrelsens innersta kärna måste vara att de folkvalda i form av fullmäktige skall kunna dryfta och besluta i frågor rörande den egna kommunen. Själva principen skulle komma att sättas åsido om regeringen – låt vara såsom i detta fall på ett begränsat område – medgavs rätt att diktera beslutens innehåll.”

Statsrådet Lövdén låter genom pressen meddela att han finner Lagrådets yttrande lite tunt. Det är möjligen en något udda inställning till grundlagen från ett statsråd.

Lövdén anför också att man har gjort så tidigare. Det gör inte saken bättre. De jämförelser med planföreläggande som görs i propositionen haltar, som Lagrådet mycket riktigt påpekar. I fallen med planfrågor står riksintressen och regionala intressen mot andra intressen. Men i det här ärendet är det fråga om ett direkt inklampande på en kommuns val av arbetsmetoder för att fullgöra sina arbetsuppgifter. Som framgått av vad jag sagt tidigare är det dessutom en dålig metod.

Jag utgår från att utskottet inhämtar den konstitutionella expertisens syn på regeringens nedlåtande syn på den kommunala självstyrelsen. Om

Lagrådets yttrande inte anses uttömmande eller måhända anses tunt finns det ju anledning att inhämta expertisens synpunkter på det här.

För utskottet och senare för kammaren finns det all anledning att be-
sinna den stigande arrogans och nonchalans med vilken regeringen be-
handlar den kommunala självstyrelsen. Det är ju faktiskt inte fråga om
första gången detta inträffar. Vi har haft sådana ärenden för snart ett och
ett halvt år sedan. Då handlade det om kommunernas möjligheter att fritt
hantera sin egendom. Det handlar om maxtaxa. Om jag inte är fel under-
rättad handlar det även om skolan.

Kommunförbundet har senast i dag uttalat sin stora oro över den
kommunala självstyrelsens utveckling och framtid.

Det finns inför utskottsbehandlingen all anledning att ta ställning till
hur vi ska göra med den kommunala självstyrelsen framöver. Ska vi följa
grundlagen, eller ska vi avvisa dessa av Lagrådet konstaterade brott mot
grundlagen? Jag finner att det finns ett självklart svar på den frågan,
nämligen att grundlagen måste följas.

Utskottet har nu att ta första taget och hävda grundlagen och den
kommunala självstyrelsen. De föreslagna åtgärderna som Lagrådet finner
strida mot grundlagen måste avvisas.

Anf. 34 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Det vore mig främmande, Carl-Erik Skårman, att ta lätt
på grundlagsbestämmelserna. Det är inget jag viftar bort så där i första
taget. Vi ska naturligtvis allvarligt pröva lagstiftningen mot grundlags-
reglerna om kommunalt självstyre.

Det jag tillåtit mig i min kommentar till Lagrådet är att säga att
Lagrådets yttrande framstår som väl tunt. Den kommentaren fällde jag
mot bakgrund av att Lagrådet inte ens i sitt yttrande har nämnt att en
motsvarande bestämmelse till den vi nu tar in i det här lagförslaget fanns
i den tidigare lagen om kommunalt bostadsförsörjningsansvar mellan
1975 och 1993.

Under hela den tidsperioden kan inte jag påminna mig – och jag har
försökt att borra lite i saken – att det yttrades någon som helst kritik mot
lagstiftningen utifrån konstitutionella utgångspunkter. Lagstiftningen
fanns fram till 1993. Därav mitt omdöme att jag tyckte och tycker att
Lagrådets yttrande är lite väl tunt.

Lagrrådet har ju inte heller haft några synpunkter på de grundläggande
förslagen i lagstiftningen, nämligen skyldigheten att upprätta ett bostads-
försörjningsprogram och skyldigheten att inrätta en bostadsförmedling
om det finns behov av det. Det Lagrådet har haft synpunkter på är ju att
regeringen ska kunna förelägga en kommun att inrätta en bostadsför-
medling. Men den bestämmelsen fanns, som sagt, i lagstiftningen mellan
1975 och 1993.

Anf. 35 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Det är riktigt att Lagrådets yttrande är kort, men det är
mycket tydligt. Det är på gränsen till att vara lapidariskt, men i och med
att det är så tydligt behöver man inte så oerhört mycket beskriva förhisto-
rien. Kommunen ansvarar enligt lag för bostadsförsörjningen, och vad
Lagrrådet skriver är att självstyrelsens innersta kärna måste vara att de
folkvalda i form av fullmäktige ska kunna dryfta och besluta i frågor

rörande den egna kommunen. Själva principen skulle komma att sättas åt sidan, om regeringen gavs rätt att diktera beslutets innehåll.

Vad den föreslagna lagen syftar till är ju att diktera för kommunerna vad de ska syssla med och hur de ska utföra sina arbetsuppgifter. Detta strider mot tydliga utläggningar av vad lagen innebär, oavsett om de är korta eller långa. Jag läste avsiktligt upp för statsrådet vad 1 § regeringsformen innebär. Det finns flera paragrafer som det måhända skulle vara bra att hänvisa till, men jag ska inte trötta kammarens ledamöter med det just nu.

Anf. 36 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Än en gång, Carl-Erik Skårman: Lagrådet har tillstyrkt förslaget om att varje kommun ska vara skyldig att upprätta en bostadsförsörjningsplan. Lagrådet har också lämnat utan erinran förslaget om att kommunerna är skyldiga att inrätta bostadsförmedlingar vid behov. Det som Lagrådet har avstyrkt är den punkt där det sägs att regeringen ska kunna förelägga en kommun att inrätta en bostadsförmedling.

Nu fanns det ju, som jag nämnde i min tidigare replik, motsvarande bestämmelser mellan 1975 och 1993. Jag har inte funnit att det riktades några konstitutionella invändningar mot dessa regler medan de fanns under 18 år.

Anf. 37 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Det är riktigt att Lagrådet inte ifrågasätter kommunernas uppgift att svara för bostadsförsörjningen. Detta framgår av lag, och landet ska enligt regeringsformen också styras av lag. Men i det här fallet är det fråga om att man vill ge regeringen rätt att gå in och diktera hur en viss uppgift ska utföras, i det här fallet genom att tvinga kommunerna att inrätta bostadsförmedlingar. Det kan sedan ha mindre betydelse att regeringen avser att tvinga kommuner som inte har några lägenheter att förmedla att ha en bostadsförmedling. Det är en detalj i sammanhanget.

Anf. 38 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Äntligen har regeringen insett betydelsen av att föra en social bostadspolitik. Denna frågeställning har Vänsterpartiet drivit länge i riksdagen utan stöd från något annat parti. Det gäller bostadsförsörjning, bostadsförmedling m.m.

I propositionen finns förslag i dessa frågor som Vänsterpartiet naturligtvis stöder men som ändå kommer att föranleda oss att motionera. Vi tycker inte att regeringen vågar gå så långt som behövs för att de lagstiftningsförändringar som föreslås ska fungera fullt ut.

De borgerliga partierna motsätter sig naturligtvis dessa förändringar, och det är inte så konstigt. Det var ju den borgerliga regeringen som mellan 1991 och 1994 avskaffade bostadsministerposten, Bostadsdepartementet och bostadsförsörjningslagen, som nu är aktuell igen. När det gäller bostadspolitik tycker borgerligheten att kommunerna ska få göra som de vill. Den enskildes rätt till en bostad och skyldigheten att föra en social bostadspolitik är ovidkommande.

Det ska tydligen vara så att rätten till en bostad för ungdomar som flyttar t.ex. till Stockholm ska avgöras av den egna plånbokens tjocklek eller genom goda kontakter. Nu säger ju borgerligheten inte så utan hän-

visar till att mer av avregleringar ska lösa problemen. Marknaden ska få ännu större spelrum. Det kommer att leda till ännu högre boendekostnader, inte minst i överhettade områden med en bostadsefterfrågan i obalans. Den borgerliga kritiken ska avvisas och lagförslagen för att få kommunerna att bedriva en mer social bostadspolitik tillstyrkas.

Utvecklingen under 90-talet visar på en alltmer marknadsanpassad allmännytta, där kommunfullmäktige och kommunstyrelser allt mindre bryr sig om vad som sker i de kommunala bostadsbolagen. Granskningen och urvalet av hyresgäster är hårdare, vinstutdelningskraven har skärpts och nyproduktionen av hyresrätter nästan avstannat. Bara 10 % av landets kommuner upprättar bostadsförsörjningsprogram, och endast ett fåtal bostadsförmedlingar finns kvar. Inom bostadsbolagens egna uthyrningsverksamheter florerar en mängd olika villkor för den som vill bli hyresgäst. Det ena obefogade kravet efter det andra ställs, helt utan samordning och med ett stort mått av godtycke. Bland privata fastighetsägare finns det ännu värre exempel.

Det här bryr sig borgerligheten inte om, utan den slåss nu med näbbar och klor för att förhindra försöken att göra något åt problemen. Avreglering och mer av marknadsanpassning är det som gäller. Här finns en mycket tydlig ideologisk skiljelinje, och det är bra, för då vet medborgarna att det finns olika alternativ i politiken.

Borgerligheten vill ha remissdebatt för att Lagrådet kritiserat regeringen för möjligheten att ingripa i den kommunala beslutanderätten, om det visar sig uppenbart att en eller flera kommuner för medborgarnas bästa bör inrätta en bostadsförmedling. Det kommunala självbestämmandet är inte en gång för givet och kan ändras när staten tycker att det finns uppgifter som är så viktiga att kommunerna bör utföra dessa.

Den lagstiftning som nu ska införas är i stort sett en återgång till vad som rådde före 1993. Därför kan man nog påstå att Lagrådets kritik är ovanligt tunn den här gången. Vänsterpartiet tycker dock att det hade varit bättre om alla tvivel i frågan hade varit undanröjda. Det enklaste sättet hade varit att göra bostadsförmedlingskravet obligatoriskt. En generell lagstiftning hade undanröjt alla tvivel om vad som gäller. Till den skulle sedan en generös dispensmöjlighet kopplas med möjligheter till undantag.

Visst finns det kommuner där bostadsförmedlingsbehovet är litet. Det gäller särskilt i små kommuner med tomma lägenheter och behov av fler invånare. Principen måste ändå vara att den enskilde invånaren eller en tilltänkt sådan lätt och överskådligt ska kunna få information om kommunens bostadsbestånd och att rättvisa köregler ska ersätta dagens situation, där kontakter och en tjock plånbok styr möjligheterna att få en bostad. En bostadsanvisningslag är därför ett nödvändigt komplement till bostadsförmedlingskravet. Det ger tillgång till både privata och kommunala hyresbostäder att förmedla.

Vi vet att planeringen av bostäder är en process där det tar fyra till fem år från idé till färdig produkt. Då måste kommunerna faktiskt planera. Vänsterpartiet tycker att det är rimligt att varje kommun tar ställning till ett bostadsförsörjningsprogram åtminstone en gång per mandatperiod, ett krav som regeringen inte ställer i sin proposition.

Vi tycker också att begreppet bostadsförsörjning ska ersättas med begreppet boendeplanering. Bostadsförsörjning i den gamla ordningen

handlar mest om planer för nyproduktion, medan boendeplanering i lika hög grad handlar om det redan byggda beståndet. I denna planering är frågor som berör integration, hemlöshet, äldres och funktionshindrades rätt till bostad, trafikfrågor, trygghetsfrågor m.m. lika viktiga som nyproduktionen.

Nu är vi i Vänsterpartiet medvetna om att dessa åtgärder inte löser alla problem, särskilt inte den alltmer tilltagande bostadsbristen. Vi tycker att regeringen ska göra mer redan nu och vill därför tillsätta en boendekostnadskommission. Den ska bestå av ledande företrädare för stat, kommun, byggbransch, fastighetsägare och boendeorganisationer – ja, i princip alla de som kan påverka boendekostnadsutvecklingen och produktionen av framför allt hyresrätter. Uppgiften är att granska den egna insatsen, komma med förslag till lösningar på problem och i någon form av samhällskontrakt ta itu med dem. För statens del kan det handla om att gå vidare med Fastighetsskattekommitténs förslag och titta på lösningar där produktionskostnaderna kan bli lägre, t.ex. i form av ett statligt investeringsbidrag liknande det som tillfälligt infördes de tre kommande åren, men med krav på låga boendekostnader.

Vi behöver bygga kanske 30 000–40 000 lägenheter om året de närmaste åren för att komma till rätta med den sjuka bostadsmarknaden, som finns framför allt i Stockholmsområdet. Då måste det byggas hyresrätter, inte i skalmodell som miljonprogramsområdena, utan i mindre skala i trivsamma, välplanerade miljöer med en allsidig sammansättning av olika boendeformer.

Fru talman! Bostadspolitiken ska återupprättas och borgerlighetens och Lagrådets kritik tillbakavisas.

Anf. 39 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Jag blir inte förvånad över att Owe Hellberg försvarar regeringens förslag, men jag noterar också att han uttrycker sig något mera finurligt än vad man gör i propositionen. Han säger att det hade varit bra om man infört bostadsförmedling i bostadsförsörjningslagen och gjort den obligatorisk för alla kommuner, för då hade det kanske varit lättare att klara sig genom Lagrådets granskning även om det hade inneburit samma vilja att detaljstyra kommunerna.

Med det föreliggande förslaget vill ju regeringen ha möjlighet att gå in och styra den enskilda, utvalda kommunen efter sitt eget gottfinnande i fråga om hur den ska handlägga sina frågor. Det strider definitivt mot grundlagen. Det borde Owe Hellberg också tänka på.

Anf. 40 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Carl-Erik Skårman också pratar om obligatoriska bostadsförmedlingar. Det är mycket trevligt. Det är ett mycket bra förslag.

Att vi har tagit upp den frågan beror naturligtvis på att vi i Vänsterpartiet funderar över sådana här saker och hur man på bästa sätt ska lösa dem. Vi har nu fått beskrivet här att den gamla lagstiftning som har gällt hittills har dugt, men att man naturligtvis kan lösa saker och ting på ett annat sätt, och kanske t.o.m. bättre.

Vi får diskutera det här i bostadsutskottet, Carl-Erik Skårman, för fr.o.m. i dag är det vi som äger frågan.

Anf. 41 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Ja, det är alldeles riktigt, och den här debatten hålls som vägledning för utskottet.

Jag talar om obligatoriska bostadsförmedlingar därför att jag noterar att Owe Hellberg är något mera finurlig än regeringen när det gäller att lirka sig förbi de juridiska problemen med att iståndsätta ambitionen att styra kommunerna och lägga sig i det kommunala självstyret.

Jag har inte sagt att obligatorisk bostadsförmedling är någonting som saliggör landet. Däremot har jag sagt att det inte är förenligt med grundlagen att regeringen går in och styr enskilda kommuner efter eget gottfinnande och hur de ska handlägga sina bostadsförsörjningsfrågor. Det är någonting som är viktigt att komma ihåg inför utskottsbehandlingen.

Anf. 42 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag kan inte annat än tacka för berömmet av Carl-Erik Skårman för att Vänsterpartiet är klokare än regeringen. Det ska han ha heder och ära för.

När det gäller själva sakfrågan får vi naturligtvis diskutera vilken metod som är bäst. Det vi framför här är kanske mycket tydligare, rakare och lättare att förstå. Vi försöker inte säga nja eller jaså, utan vi talar om klart och tydligt vad vi vill och försöker lösa det på ett sådant sätt att även alla kommuner ska kunna acceptera det.

Anf. 43 HARALD BERGSTRÖM (kd):

Fru talman! I den kommunala världen kan man återremittera ett förslag från kommunstyrelsen när det kommer upp i kommunfullmäktige. Det kan man inte göra i riksdagsvärlden. Jag kan alltså inte begära att få återremittera propositionen till regeringen även om jag skulle vilja göra det.

Det talas i propositionen om att förtydliga kommunernas ansvar. Det finns redan nu två lagar som reglerar att kommunerna har ett ansvar för invånarnas bostäder och bostadsförhållanden. Men detta anser regeringen att man måste förtydliga.

Finns det då inte något annat sätt att göra detta, statsrådet Lövdén, än genom en lag? Det är ännu ett exempel, enligt mitt sätt att se, på regeringens klåfingrighet att vilja detaljstyra.

Det borde ha gått att göra detta på olika sätt, med skrivelser och med hjälp av Kommunförbundet, för att få fram rekommendationer. Det är ändå frivilligt – det har hitintills inte varit förbjudet att upprätta en bostadsförsörjningsplan, eller en bostadsplan, som Owe Hellberg hellre vill kalla det.

Länsstyrelserna ska få ännu en uppgift utan att få mer resurser. Min erfarenhet från Länsstyrelsen i Kronobergs län är att den har nog mycket att göra. Man har fått en hel del uppgifter trots kraftigt minskade resurser, och nu blir det ännu mer att göra inom den enhet som sysslar med bostäderna.

Pengarna till länsstyrelserna är också bostadsutskottets ansvar, och därmed har också Lars-Erik Lövdén ett ansvar för detta. Jag tycker att länsstyrelserna har nog mycket att göra utan att de ska få fler uppgifter men inte mer resurser.

Svenska kommunförbundet gör en logisk kullerbytta i sitt remissvar på promemorian från Finans- och Justitiedepartementen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, när man först tillstyrker förslaget och därefter i sin argumentation sågar det sönder och samman. Det förvånade mig när jag läste detta yttrande att man först kunde tillstyrka det och sedan hacka sönder det.

Lars-Erik Lövdén! Förslaget om bostadsförmedlingar och bostadsförsörjning på det här sättet är ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen.

Det hjälper inte, som anfördes i replikskiftet med Carl-Erik Skårman, att detta har tillämpats i många år tidigare. En lögn blir inte mera sanning för att den upprepas. Det blir inte bättre av att det nu återtas igen att man ska lägga sig i kommunernas ansvar.

Det blir inte mera byggt med hjälp av dessa planer, och att uttrycka det så. Jag kan inte förstå det. Som anförts av Annelie Enochson i interpellationsdebatten tidigare säger ju Kommunförbundet bl.a. att det är andra faktorer som styr bostadsbyggandet. Man räknar upp en rad olika saker som styr om det byggs mer eller mindre.

Vi kristdemokrater har i vår bostadspolitiska motion anført att byggmomsen är en faktor, och förvaltningsmomsen är en annan. Vi skulle gärna ha sett att den här propositionen hade handlat om vad det skulle betyda om man halverade eller helt tog bort byggmomsen. Det kostar 16–18 miljarder att ta bort hela momsen, men vad skulle det ha betytt i mer byggande? Hur mycket skulle vi ta tillbaka genom att volymen byggande hade ökat? Det vet vi inte i dag. Sådana dynamiska effekter får vi inte arbeta med i ett motionsförfarande. Men vi anser att det finns en god del dynamiska effekter som man skulle kunna ta vara på, och på det sättet kunde man sänka momsen och få fart på byggandet.

Jag tror personligen att det hade varit betydligt mera effektivt än att resonera om en massa olika saker, som man gör i propositionen, och landa i det byggkostnadsforum som Boverket nu ska starta med. Jag tror inte mycket på det, ärligt talat.

Så var det Lagrådet. Jag nämnde att man avstyrker förslaget. Det gör man faktiskt. Jag kan inte förstå att Lagrådet kan använda så mycket kraftfullare termer än man gör. Man kan ju inte tvinga regeringen, utan man har att antingen tillstyrka eller avstyrka.

Vi har ingen förfättningsdomstol i Sverige, men om det blir för många sådana övergrepp – om man nu får kalla det så – från regeringen när det gäller Lagrådets yttranden kommer antalet krav på en förfättningsdomstol att öka ganska dramatiskt. Det är min uppfattning.

Anf. 44 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Harald Bergström säger att det inte behövs mer lagstiftning. Det är faktiskt så att den lagstiftning som finns i dag inte kommer åt dessa problem. Det finns ingen lagstiftning som garanterar rätten till en bostad. Jag har själv suttit och diskuterat dessa frågor i Bostadspolitiska utredningen. Vi kom fram till att det finns ett glapp när det framför allt gäller utsatta människor som har svårt att skaffa sig bostad antingen via det sociala nätverket eller via det ekonomiska nätverket.

Är det då inte rimligt att kommunfullmäktige och operativ kommunstyrelse diskuterar och planerar för detta på ett helt annat sätt än vad man

gör i dag? Hemlösheten ökar, och bostadsbristen ökar. Är det då inte naturligt att man gör detta?

Anf. 45 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det Owe Hellberg efterlyser är alltså en rättighetslagstiftning. Enligt mitt sätt att se det har vi tillräckligt mycket rättighetslagstiftning i vårt land. Vi kan dra på oss så mycket att vi får alldeles för höga kostnader. Det är en rättighet att leva, men inte ens det är lagfäst i grundlagen. Men det skulle alltså bli en rättighet att ha en bostad. Jag är inte överens med Owe Hellberg i den frågan.

Anf. 46 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Det var inte riktigt så jag uttryckte mig, men man ska naturligtvis diskutera rätten till bostad i en kommun. Då får man faktiskt finna sig i att de lagar som ska hjälpa till att ordna detta kommer till. Då räcker det inte att prata om att halvera momsen. Man måste planera för saker och ting. Man måste engagera sig i de människor som har dessa problem.

Man kan ställa frågan om det är kommunernas rättigheter som vi ska titta på eller om det är kommuninvånarnas.

Anf. 47 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Enligt mitt sätt att se tillgodoser socialtjänstlagen väl de behov som finns i detta fall. När det gäller rättighetslagstiftning vill jag säga att vi naturligtvis kan införa rätt till både ett och annat, men frågan är ju hur mycket vi ska ha av detta. Jag tycker inte att vi ska införa rättighetslagstiftning i så många stycken som jag förstår att Owe Hellberg vill. När det gäller bostadsförsörjningen räcker, som jag har sagt, det vi har.

Anf. 48 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! När jag satt på tåget hit i dag undrade jag som många gånger förr varför människor vill bo så tätt ihop. Varför tillbringar människor så mycket tid med att resa? Vad är det som gör att vi säger att somliga människor är stadsmänniskor och andra landsbygdsbor? Varför ska vi i riksdagen i dag debattera hur man ska se till att människor får möjlighet att bo ännu närmare varandra och ännu trängre i storstadsregionerna?

Sverige är ett fantastiskt land. Här finns plats. Här finns stad och land. Här finns underbar natur. Här finns hav, och här finns sjöar. Vi har god plats för var och en av oss.

Men det är markant att den plats där människor väljer att bo oftast finns i någon av de sex tillväxtregioner som nämns i propositionen. Andra platser – främst på landsbygden – har ett helt annat problem. Där efterlyser man folk.

Vi skulle här i riksdagen behöva en bostadspolitisk helhetsdebatt och inte bara diskutera lösryckta delar, som jag tycker att vi gör i dag.

Fru talman! Ambitionen hos regeringen att komma till rätta med bostadsproblematiken främst i tillväxtregionerna verkar god om man bara lyssnar till de ivrigaste rösterna som säger att det måste byggas mer just här. Men man kan lägga örat till marken och lyssna på vad som sägs lite

längre ut i landet. Uppsala är en av tillväxtorterna. Lyssnar jag på vad man säger på orterna lite längre bort, i Tierps, Östhammars och Älvkarleby kommuner, hör jag att man också där vill ha tillväxt. Hur har regeringen tänkt för dem, och för de orter som faktiskt kan erbjuda ett bra boende? Avlastningshem, kanske? Det brukar man tala om i andra besvärliga situationer.

Bostadspolitiken är med på dagordningen. Det är bra, för jag delar åsikten att bostaden och boendet i hög grad påverkar enskilda människors livssituation och möjligheter i livet. Det finns i denna proposition om bostadsförsörjningsfrågor även enskilda förslag som jag faktiskt tycker går i rätt riktning, men jag tänker inte i detalj tala om dem i dag eftersom jag är helt säker på att denna fråga kommer tillbaks till riksdagen. Jag vill bara beröra några.

Det behövs en mångfald i boendet. Ägarlägenheter har vi efterlyst. Jag hoppas att det kommer nu. Människor måste ha en valfrihet över hela livsrytmen.

Vad som ändå främst behövs på våra tillväxtorter är, tycker också jag, hyresbostäder. Det finns helt klart ett behov av det. Hyresrätten är en betydelsefull länk i mångfalden. Merparten av det som byggs i dag är bostadsrätter. Det är helt enkelt svårt att bygga hyresbostäder som människor har råd med. Hyresrätten behöver helt klart en renässans – allmännyttan likaså. Men det hjälper inte med nya pålagor för kommunerna. Med sådana förslag riskerar regeringen att så att säga krama ihjäl de goda föresatser som finns hos våra kommunpolitiker. Det ger inga nya bostäder.

Det ger inte heller några nya bostäder – jag har sagt det tidigare i dag – att som man gör här i Stockholm ensidigt sälja ut de kommunala bostadsbolagen och omvandla dem till bostadsrätter. Det är lika tokigt det. Det måste finnas en sund balanserad syn på alla nivåer om man ska komma till rätta med en obalans.

Det finns tyvärr inte heller några enkla lösningar. Det behövs en rad olika åtgärder för att förbättra situationen. Främst måste man komma till rätta med de höga boendekostnaderna. Byggekostnaderna måste ned. Bostadskostnaderna måste ned. Boendet är i dag i Sverige den största enskilda utgiftsposten för merparten av våra hushåll.

I denna proposition föreslår regeringen att kommunen ska vara skyldig att planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Det låter väldigt bra. De är mycket vackra ord. Men frågan är om det är rätt åtgärd. Lagar bygger inga nya bostäder.

Låt mig ta Uppsala som exempel igen, eftersom den regionen är en tillväxtregion och berörs i denna proposition. Länets riksdagsledamöter var samlade häromsistens och träffade företrädare för länets alla kommuner. Flera socialdemokratiska kommunalråd var med. Ingen av dem efterlyste fler statliga krav och regleringar, men alla var överens om att det måste börja byggas i regionen igen.

Det finns hinder som gör att byggandet inte kommer i gång. Det finns statliga åtaganden där man bara väntar på att komma i gång. Man väntar på signaler. Det gäller en ny E 4 och ett utbyggt bansystem med tillhörande stationsområde. Kommer inte det i gång hämmar det tillväxten i

hela länet. Markfrågorna är centrala. Marken måste bli tillgänglig. I dag hämmar planer möjligheterna att bygga.

Dessutom framfördes krav på en flexiblere tillämpning eller ett borttagande av bruksvärdessystemet när hyrorna ska sättas. I dag går det inte att bygga nya studentbostäder när hyrorna måste sättas efter de gamla studentlägenheternas hyresnivå. Det är så i Uppsala.

Jag är övertygad om att bostadsministern har hört det här förut, men jag frågar mig varför man inte lyssnar, tar till sig och gör något. Uppsala-regionen är ju mycket nära Stockholm och kan växa och ge nya bostäder utan detaljregleringar och utan nya lagar. Samma syn framförs vart jag än kommer. På skilda orter säger man: Inga pekpinnar från staten, tack! Låt oss slippa det! Det kommunala självstyret är bra för Sverige.

Fru talman! Det är alltså ett måste med lägre boendekostnader. Det krävs lägre skatter som berör både boendet och byggandet. Det innebär en sänkning av fastighetsskatten och förmögenhetsskatten och borttagande av sambeskattnig. Dessutom måste den nuvarande frysningen av fastighetstaxeringsvärdena förlängas. Man behöver bara läsa dagens tidningar för att se att taxeringsvärdena höjs ännu mer än vad det var sagt från början.

Staten kan bidra med lägre skatter och enklare regelverk. Kommunerna kan själva göra planprocessen smidigare och se till att det finns tillgång till tomtmark till vettiga priser. Byggföretagen kan pressa produktionskostnader och hitta metoder för att bygga bostäder till rimliga kostnader med flexibla lösningar.

Ge möjligheter till expansion i hela Sverige, bostadsministern! För övrigt tycker jag att det är mycket hedervärt att bostadsministern är i kammaren i dag. Se möjligheterna till en positiv utveckling! Vi ska vara med och ställa upp när de förslagen kommer.

Anf. 49 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Vi kommer väl att få tillfälle att återkomma till de här frågorna efter det att utskottet har behandlat propositionen. Jag ser fram emot den debatten lite senare i höst. Jag har bara en kommentar till det som Rigmor Stenmark säger. Det handlar om studentbostäderna.

Vi har sett ansökningarna om investeringsbidraget. Det har varit en överefterfrågan på de första tilldelningarna av investeringsbidraget. I Stockholmsregionen har det sökts för konkreta projekt rörande 2 000 studentlägenheter. Runtom i landet har det sökts för konkreta projekt som igångsätts under den närmaste tiden. Det visar ju att det går att bygga studentbostäder. Därför tycker jag kanske att Rigmor Stenmark borde gå hem till sina politikerkolleger och de ansvariga tjänstemännen i Uppsala och föra ett resonemang om varför man inte i Uppsala kan bygga studentbostäder för investeringsbidraget när man kan göra det i övriga landet.

Anf. 50 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Bostadsminister Lövdén! Jag har faktiskt fört den diskussionen och varit ganska frän, tycker man, i mina frågor. Jag har också varit hos byggherrarna och ställt samma frågor. De talar samma språk i Uppsala. Det är bruksvärdessystemet som hindrar. Vi har ett bestånd av

gamla studentlägenheter i Uppsala där hyrorna är låga, och det är grunden för att de andra hyrorna inte får bli så här. Det är så.

Jag tycker att bostadsministern ska följa med mig hem till Uppsala och träffa både byggherrar och de socialdemokratiska kommunalråden i kommunen. Då kanske vi blir överens.

Jag undrar varför bostadsministern inte vill ta till sig detta med bruksvärdessystemet. Det är inte så att vi samstämmt står här från några partier och hittar på att det här är ett problem.

Anf. 51 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Centerpartiet har ändrat uppfattning – jag tror inte det – och har anslutit sig till moderaternas uppfattning om att man ska införa marknadshyror i Sverige. Det är inte en socialdemokratisk regering beredd att göra därför att det skulle leda till kraftiga hyreshöjningar. Men den diskussionen kan vi ta i ett annat sammanhang när vi resonerar om bruksvärdessystemet.

Jag blir ändå lite konfunderad. Kan det vara så att Uppsala i förhållande till alla andra universitets- och högskoleorter utmärker sig? Det byggs ju studentlägenheter nu runtom i landet till följd av investeringsbidraget. Det byggs i Stockholm, Malmö, Göteborg, Växjö, Visby och Umeå. Jag kan fortsätta att räkna upp de orter som har sökt för konkreta projekt som igångsätts inom de närmaste månaderna.

Jag tror att Rigmor Stenmark ska föra ett nytt resonemang med företrädarna i Uppsala kommun och fråga varför just Uppsala skiljer sig från övriga landet.

Anf. 52 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Det kanske är så enkelt, bostadsministern, att Uppsala är en mycket gammal universitetsstad och därför har mycket gamla studentlägenheter med en rimlig hyra. Men det behövs många fler studentlägenheter i Uppsala. Det måste helt enkelt komma i gång en byggnation.

Återigen säger jag att jag inte står här och hittar på att bruksvärdessystemet är en bov i dramat. Det innebär inte att vi från Centerpartiet helt anammar marknadshyror. Det är en helt annan sak. Men jag tycker att det skulle vara bra om man kunde komma på någon lösning. Det kanske behövs ett helt nytt sätt att komma till rätta med hyrorna så att även Uppsalastudenterna ges möjligheter att bo någonstans. Jag kan glädja ministern med att de här diskussionerna förs mycket noggrant. Och efter förslag från Centerpartiet har också en av våra grannkommuner numera en nation som kallas för Örbyhus nation. Det är inte dåligt i en bruksort.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.27 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Prot. 2000/01:17
24 oktober

Remissdebatt

9 § (forts.) Hänvisning av ärende till utskott

Remissdebatt (forts.)

Anf. 53 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Den svenska bostadspolitiken står inför flera stora utmaningar. Byggandet är fortfarande lågt, och även om det finns vissa tecken på en ökning av nybyggandet under den närmaste tiden har vi förmodligen inte sett toppen på bostadsbristen i de större städerna.

Därför är den här debatten oerhört angelägen – inte minst också därför att problemet är mer eller mindre landsomfattande. Det är betydligt fler kommuner än tidigare som rapporterar bostadsbrist. Samtidigt rivs hela fastigheter i mindre städer runtom i landet på grund av dåligt underlag och stel hyressättning.

Men det är i de större städerna som situationen är som mest besvärlig, och då inte bara i Stockholm. Bostadsmarknaden håller helt enkelt på att bli den avgörande flaskhalsen mot tillväxten. De senaste sju åren har nettoinflyttningen till Stockholmsregionen varit flera gånger större än antalet påbörjade bostäder. I storstadsregionerna blir bostadsproblemen ett allt större hot mot en gynnsam utveckling av jobb och välbefinnande för hela landet.

Ska Stockholmsregionen stärka sin internationella roll krävs att bostadsbyggandet kommer i gång. Det handlar särskilt om att bygga hyresrätter, något som nu nästan helt har avstannat. Hyresrätten är ju en boendeform som på grund av sin flexibilitet är särskilt viktig i en storstad, där många människor passerar under kortare eller längre tid.

I dag är det kaos, framför allt i Stockholm. Den stora efterfrågan på centralt belägna lägenheter leder dels till en utbredd svartmarknad, där 200 000 kr under bordet inte alls är ovanligt för ett hyreskontrakt, dels till en stor laglig andrahandsmarknad, där hyresgästerna enligt en artikel på DN Debatt i går i snitt betalar 60 % i överhyra. En av tankarna med det nuvarande systemet för hyressättning var ju att stärka hyresgästen. Nu är det uppenbart precis tvärtom.

I det här läget tror den socialdemokratiska regeringen att den havererade bostadsmarknaden, som redan i dag lider brist på marknadstänkande, kan förbättras med ännu mer regleringar. Regeringen föreslår nu en ny, eller låt oss kalla det en nygammal, lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Ett av skälen, enligt regeringens proposition, är att ”upphävandet av bostadsförsörjningslagen innebär att det överlämnades till kommunerna själva att bestämma formerna för sin bostadsförsörjningsverksamhet”. Det visade sig då att flera kommuner valde att sköta bostadsfrågan på andra sätt än vad som dög för socialdemokratin.

Svaret ser vi nu: Kommunerna ska straffas med en tvingande lag. Vi har sett det förut, i form av strafflagen för de borgerliga kommuner som

inte ansåg att det var kommunens ansvar att driva bostadsbolag, och vi vill inte se det igen. Det är fel väg att gå.

Vi i Folkpartiet är övertygade om att nya lagar aldrig kan få fram bostäder där det helt enkelt inte finns en sund ekonomi och underlättande regler för aktörerna. Vi menar att bostadssektorn fortfarande i alltför stor utsträckning är en planekonomisk fristad i den svenska marknadsekonomin. Vi behöver få fart på bostadsbyggandet, få ned kostnaderna och få en betydligt högre rörlighet på bostadsmarknaden för att fler människor ska kunna finna en passande bostad till en kostnad som för dem känns acceptabel.

Det innebär bl.a. att planprocesser och nybyggnadsregler måste förenklas. Det är mycket viktigt både för att få ned byggkostnader och för att kunna ligga med bra planberedskap. Genom att man sätter funktionskrav i stället för produktionsregler kan kunnande och idéer hos byggarna utnyttjas och konkurrensen på byggmaterialsidan öka – och därmed kostnaderna minska och kvaliteten öka.

Regeringen har nu gett Boverket i uppdrag att ”öka sina insatser för att förmedla kunskaper till kommunerna om möjliga förenklingar inom ramen för gällande lagstiftning”. Är detta allt regeringen har att komma med blir jag orolig!

Detsamma gäller den förändring i det kommunala utjämnningssystemet i syfte att minska den s.k. pomperipossaeffekten som regeringen slår sig för bröstet med. Det framgår av regeringens egen redovisning hur marginell den förändring är som föreslås och hur lite den råder bot på problemet. Det kommunala utjämnningssystemet måste förändras mer genomgripande genom en sänkt utjämningsgrad så att varje kommun verkligen får ett positivt ekonomiskt incitament att bygga bostäder. Så är det inte i dag. I många fall förlorar kommunkassan på att det flyttar in människor med jobb och inkomster. Detta är orimligt!

Samtidigt är det viktigt att påpeka att alla kommuner faktiskt måste ta sitt ansvar och planera för nyproduktion och för bostäder med olika upplåtelseformer. Det är uppenbart att det i vissa kommuner förekommer att moderata kommunledningarna inte vill bygga hyresbostäder eller att socialdemokratiska dito inte vill planera för villaboende. Det behövs olika boendeformer i alla kommuner för att människorna själva, inte politikererna, ska kunna avgöra vad som är bra för dem och hur de vill bo.

Vid en översyn av bostadspolitikerna med syfte att öka rörligheten på marknaden och få i gång byggandet av hyresrätter måste vi naturligtvis också diskutera hyressättningssystemet. Folkpartiet avvisar såväl nya hyresregleringar som en helt fri hyressättning och ser inget skäl att rucka på vare sig de fria förhandlingarna mellan hyresgäster och fastighetsägare, bruksvärdesprövningen eller hyresgästens besittningsskydd. Däremot måste dagens system utvecklas så att det bättre lever upp till sina ursprungliga intentioner om en till marknadsförhållandena anpassad hyresbildning. Det här är någonting som Socialdemokraterna har formulerat – en till marknadsförhållandena anpassad hyresbildning – och det är bra. Men så fungerar det inte i dag.

Osäkerheten om vilka hyresnivåer som kan tänkas godtas i framtiden lägger en hämsko över den privata nyproduktionen av hyresrätter. Den styr naturligtvis också över till det mer lönsamma och regelmässigt stabila byggandet av bostadsrätter. Samtidigt fortsätter svartabörshajarna att

Prot. 2000/01:17
24 oktober

Remissdebatt

suga ut desperata bostadssökande. Studenter tvingas avbryta sina studier därför att de helt enkelt inte har någonstans att bo.

Jag tycker att vi på allvar ska diskutera ett upphävande av allmännyttan som förstahandsnorm för jämförelseprövning enligt bruksvärdesprincipen, antingen på marknaden i dess helhet eller enbart för nyproduktionen. Det skulle kunna innebära ytterligare ett välkommet steg på vägen mot en konkurrens på lika villkor. Det kan också ge en hyressättning som bättre speglar de boendes preferenser och leda till att det lönar sig att både bygga och förvalta hyresbostäder.

Mycket behöver göras. Det räcker inte med vackra ord om fortsatt politisk prioritet av bostadsbyggandet eller att varje kommun får en skyldighet att planera bostadsförsörjningen. I slutändan krävs ändå att någon får incitament att verkligen bygga. De incitamenten saknas tyvärr helt i föreliggande proposition.

Anf. 54 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Helena Bargholtz säger att det är kaos i många kommuner i dag, eftersom det är en sådan brist på bostäder, och att regeringen då vill straffa dem genom att införa en lagstiftning. Är det inte så, Helena Bargholtz, att man nu försöker få lite ordning och reda i de här processerna så att kommunerna verkligen planerar för ett boende? Vi vet ju att detta är en långsiktig process som tar tid att genomföra och att man måste ligga i framkant hela tiden när det gäller planering. Är det inte ganska rimligt att man kräver att kommunerna har en sådan här planering? I Stockholmsområdet kan man se att det finns en hel rad kommuner som säger att man över huvud taget inte har något behov av nya bostäder, trots att hela Stockholmsområdet lider brist på bostäder.

Anf. 55 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag vet inte hur gammal Owe Hellberg är – det kanske jag inte får fråga – men jag kan säga att jag själv har lång erfarenhet av politiskt arbete i en kommun. Jag har upplevt både bostadsförmedling och försök att göra bostadsförsörjningsplaner. Det är ingen nyhet som regeringen kommer med. Tvärtom, det är gamla nyheter.

Jag minns mycket väl att det inte hade någon som helst effekt, vare sig bostadsförmedlingen eller bostadsplaneringen. Bostadsplanering gjorde vi på det sättet att vi drog fram planer varje år och så lade vi dem mer eller mindre till handlingarna. Möjligheten att kontrollera att de skulle uppfyllas var inte särskilt stor. Det var svårt att få dem genomförda. I dag har kommunen ett vapen i form av översiktsplaneringen. Där kan man också redovisa sitt bostadsbyggande.

När det gäller bostadsförmedlingen kunde jag konstatera att det var svårt att få privata fastighetsägare att lämna in sina bostäder till bostadsförmedlingen. Det var allmännyttan som vi i min kommun kunde förmedla. Det hade mycket liten effekt på bostadsbyggandet. Det kommer jag ihåg redan från 60-talet. Det har alltså varit kaos av och till länge när det gäller bostadsförsörjningen i Stockholmsområdet. Det här förslaget kommer inte att göra det enklare att få tag i bostäder. Det är jag absolut övertygad om.

Anf. 56 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Helena Bargholtz kan vara lugn. Jag har varit kommunpolitiker sedan 1982. Jag har varit med om alla de här förändringarna.

Naturligtvis måste det till även andra åtgärder. Det är jag också medveten om. Men att föra upp den grundläggande skyldigheten att planera för bostäder på den politiska agendan i kommunen tycker jag faktiskt är varje kommuns skyldighet.

När det gäller bostadsförmedlingen ska det naturligtvis finnas en bostadsanvisningslag som gör det möjligt för förmedlingarna att få tillgång till både privata och kommunala lägenheter så att de har fler lägenheter att förmedla. Det kommer vi att kräva i vår motion.

Just de här sakerna är också till för att stödja utsatta grupper, de som inte har den tjocka plånboken, de som inte har det kontaktnät som behövs i dag för att få en lägenhet.

Det här har framkommit i bostadspolitiska utredningar. Det framkommer i ALLBO-kommitténs utredning, som pågår nu, att det finns sådana här behov. Vi måste som stat faktiskt se till att man på ett rimligt sätt kan tillgodose de här behoven ute i kommunerna.

Anf. 57 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Nu drar Owe Hellberg upp en tredje sak som jag upplevt som ett stort misslyckande, nämligen bostadsanvisningslagen. Vi kommer uppenbarligen båda två ihåg när den infördes. I många kommuner kom den aldrig i gång. Jag vill minnas att den borgerliga regeringen avskaffade den, tack och lov. Om man försöker tvinga fastighetsägare att lämna in lägenheter som de inte alls vill lämna ifrån sig till en kommunal bostadsförmedling, tror jag verkligen att det skulle leda till mycket svart-handel, alltså handel vid sidan om.

Att det inte bara är människor med tjocka plånböcker som ska ha bostäder är vi naturligtvis helt överens om. Alla ska ha möjlighet att få en bra bostad. Jag tycker att det är lite tråkigt att regeringen inte har vidgat sin syn lite och t.ex. tittat närmare på vad som händer i andra länder. Det här är inte ett problem som på något sätt är unikt för Sverige. Det finns problem även på andra håll.

Jag har läst att både i Nederländerna och i England har man nya idéer, nya grepp för att framför allt få fram lägenheter åt dem som behöver social förtur. Man bildar olika typer av stiftelser där det offentliga är en part och privata intressenter utgör andra parter. Man försöker nya grepp. Man går inte tillbaka till det nygamla som man har provat förut och som uppenbarligen har visat sig inte fungera.

Anf. 58 BENGT-OLA RYTTAR (s):

Fru talman! När jag klev in i det politiska landskapet för ungefär 30 år sedan var det väldigt mycket testuggande i politiken. Det var stalinister, maoister och andra bokstavskommunister som stod för detta testuggande.

När jag läser moderaternas motion om bostadspolitiken ser jag att det i dag är moderaterna som står för testuggandet och som är politikens fundamentalister. Man lägger samma mall på alla politikområden, vare sig det tjänar syftet eller inte. Man kör tesen att sänkta skatter, avregle-

ringar och mer ägande löser alla problem. Naturligtvis är inte verkligheten så beskaffad.

Carl-Erik Skårman tog inte upp det här i sitt anförande i dag. Däremot sköt han in sig på det kommunala självstyret. Harald Bergström tog upp frågan om byggmomsen och om bostadsförvaltningsmomsen.

En gång i tiden hade vi lägre momssatser på de här två områdena. Det hade vi därför att vi såg det som någonting viktigt och riktigt att ha på bostadsmarknaden. I mitt gamla yrke skapade det en hel del jobb. Om man köpte en matta med full moms, kostade det ungefär lika mycket som om man köpte mattan inklusive läggning. Då fick man byggmomsen. Det var ett mycket effektivt sätt att skapa sysselsättning och att få jobben utförda.

Det som förvånar mig lite grann är att Carl-Erik Skårman bekymrar sig så mycket om det kommunala självstyret. Han bekymrar sig inte om det nationella självstyret. Varför avskaffade vi en lägre byggmoms och en lägre bostadsförvaltningsmoms? Jo, därför att den union som vi numera ingår i hade bestämt att så skulle det vara.

Jag tycker att det verkar som om Carl-Erik Skårman använder grundlagen som tillhygge i den här debatten och att det inte är riktigt allvarligt menat. Jag tycker att det är bra att regeringen har lagt fram ett antal förslag som är ägnade att förbättra situationen på bostadsmarknaden. Det är inte bara förbättringar när det gäller storstadsområden, utan det har faktiskt också effekter ute i de mindre gynnade områdena i landet.

Jag är mycket glad att Lars-Erik Lövdén tog fram den regionalpolitiska aspekten. Det är naturligtvis, precis som det sades i interpellationsdebatten tidigare, ett fruktansvärt resursslöseri när vi river mängder av lägenheter runt om i landet samtidigt som vi har bostadsbrist i storstäderna. Med en effektiv regionalpolitik skulle naturligtvis mycket av den expansion som nu sker i storstäderna, till stora samhällsekonomiska kostnader, kunna ske på andra håll i landet, där vi har en fungerande infrastruktur, där kostnaderna redan är tagna.

Vi ska inte sakbehandla den här propositionen nu. Det kommer vi att göra vid ett senare tillfälle. Men till Owe Hellberg skulle jag vilja säga att jag inte alls tror på hans förslag om en byggkostnadskommission som ska vara partssammansatt. I och med att den är partssammansatt kommer parterna att vakta på varandra, och ett utfall av detta som är effektivt tror jag inte är möjligt.

Anf. 59 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Naturligtvis blir jag lätt förvånad när jag hör EU-argumenten hagla i en debatt om det kommunala självstyret i Sverige. All right, jag håller med om att det finns ett behov av samordnade momsregler för att åstadkomma en likhet i konkurrenshänseende. Men här diskuterar vi i första hand, med utgångspunkt i den proposition som lagts fram, hur vi löser problemen internt i Sverige.

Vi har från moderat sida inte någon slutlösning en gång för alla för hur samhället ska vara. Men vi vill ha ett samhälle som låter den enskilde välja upplåtelseform och välja den typ av bostad han vill ha beroende på vad han eller hon *vill* ha. Det ska finnas möjligheter för människorna att bestämma själva. På samma sätt är det med den kommunala självstyrelsen, dvs. att kommunen ska själv kunna välja den arbetsform den vill ha.

Det sker en begränsning genom generella lagar, men regeringen ska inte kunna säga att ni i Stockholms stad eller i Haninge ska ha en kommunal bostadsförmedling därför att regeringen tycker att det är bra. Det strider mot grundlagen.

När det gäller skatter kan man möjligen minska på den skatt som är den mest nationella av alla skatter, nämligen fastighetsskatten. Det kan bli ett bra uppdrag, fru talman, åt Bengt-Ola Rytting att försöka få ordning på den.

Anf. 60 BENGT-OLA RYTTING (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är alldeles rätt och riktigt att en regering tar ansvar för att bostadsmarknaden fungerar så optimalt som det över huvud taget är möjligt. Vi har sett att kommunerna har puttat frågan åt sidan. Hur klarar sig de svagaste på bostadsmarknaden där de med hjälp av kontakter och på annat sätt ska försöka skaffa sig ett boende?

Jag tycker att det är ett bra och vettigt förslag som regeringen har lagt fram. Vi har provat det förut, och det har i huvudsak varit bra.

Jag hoppas att Carl-Erik Skårman i nästa debatt som har med detta att göra bekymrar sig för självbestämmandet på alla nivåer.

Anf. 61 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Bl.a. för att få ett system som fungerar optimalt är det viktigt att den som känner bäst till förhållandena får bestämma hur saker och ting ska skötas. Det är därför den enskilde ska kunna välja bostad efter eget gottfinnande. Det är därför kommunerna ska kunna välja sina arbetsformer på bästa sätt och i största frihet. Det är därför som regeringen inte ska lägga sig i hur Solna bedriver sin bostadspolitik internt genom att säga att Solna ska ha en bostadsförmedling.

Fru talman! Dessvärre är det inte så att de senaste 50 årens centraldirigerade bostadspolitik har visat särskilt goda resultat i de avseenden vi nu diskuterar. Det har med jämna mellanrum varit bostadsbrist, och det har varit felbyggda bostäder i miljonprogram och i inre Norrland. Det finns inte anledning att av detta dra slutsatsen att regeringen skulle vara särskilt skicklig på att utfärda bestämmelser som ger en god bostadsmiljö åt befolkningen.

Anf. 62 BENGT-OLA RYTTING (s) replik:

Fru talman! Tyvärr har bostadsfrågan tappat i politisk betydelse under senare år. Det avspeglas väldigt väl i hur kommunerna har hanterat detta.

Carl-Erik Skårman yttrar sig kritiskt om de 50 senaste årens bostadspolitik. Det finns säkert anledning att ha kritiska synpunkter på den. Men om vi tittar på slutresultatet har boendet varit jämnt fördelat i det här landet. Tyvärr är utvecklingen att vi kommer bort från den situationen.

Carl-Erik Skårman tar också upp att det har byggts fel, bl.a. ute i bus-hen. Jag antar att det är vad han menar. Det fanns en efterfrågan. I min lilla kommun var det en bastant efterfrågan under krisåren. Vi lät bygga en massa lägenheter därför att människorna krävde fler bostäder. Sedan råkade vi ut för ekonomiska bekymmer som gjorde att bilden ändrades radikalt. Sedan har marknadskrafterna dragit allt hårdare och effektivare mot centrum. Därmed var spelreglerna radikalt förändrade.

Jag har inget dåligt samvete för det som byggdes under dessa år. Det fanns ingenting som sade att det inte skulle finnas en långsiktig efterfrågan på bostäder i dessa orter. Tyvärr blev inte utvecklingen sådan.

Anf. 63 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Vad tror Bengt-Ola Rytta är orsaken till att byggherrar idag är så negativa till att bygga bostäder med hyresrätt utan bara vill satsa på bostadsrätter?

Anf. 64 BENGT-OLA RYTTER (s) replik:

Fru talman! Det är klart att de vill tjäna pengar. Det är en alldeles självklar inriktning från byggmästarnas sida. Det gör de om de bygger bostadsrätt.

Bruksvärdessystemet innebär en kostnadspress. Skulle man göra som de borgerliga företrädarna i huset vill, dvs. införa marknadshyra, kommer den kostnadspressen inte att finnas. Då kommer det naturligtvis att byggas hyresrätter, men inte till priser som gör det möjligt för dem man säger sig värna i sammanhanget att efterfråga hyresrätterna.

Anf. 65 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Med det resonemanget innebär det att om vi inte är beredda att förändra hyressättningen kommer det i fortsättningen aldrig att byggas bostäder med hyresrätt. Självklart vill byggherrarna – som alla vi andra – ha möjlighet att tjäna pengar. Inser inte, fru talman, Bengt-Ola Rytta att man måste vara beredd att fundera ut ett något annorlunda hyressättningssystem som innebär att man i stället kan få fram fler hyresrätter?

Det lades fram en utredning i våras om allmännyttan och bruksvärdessystemet. Där fanns det faktiskt ett klokt resonemang om att ta större hänsyn vid hyressättningen när det gäller lägesfaktorn. Hyresgästerna skulle t.o.m. vara beredda att betala lite mer i hyra därför att de insåg fördelen med en god hyresfaktor. En friare hyressättning borde kunna påverka byggandet av hyreshus. Eller hur?

Anf. 66 BENGT-OLA RYTTER (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Byggekostnadsdelegationen har bevisat att det går att bygga billigare. Jag tror att det går att vidta ytterligare åtgärder för att få ned byggkostnaderna. Jag har själv varit verksam i branschen i 20 år, och jag vet att vi är ganska gammalmodiga i den branschen och att vi har levt under ett alltför dåligt konkurrenstryck. Vi har haft alltför svaga motparter när det gäller upphandlingen. Det finns mycket att göra.

Man kan undra över den förändring i fokus som har skett under senare år. När räntebidragen var en viktig faktor på bostadsmarknaden var huvudkritiken av bostadspolitikerna att det var räntesubventionerna som pressade upp priserna i branschen. Nu har det växlat till att det är bruksvärdessystemet som åstadkommer samma sak. Det är lite snabba kast i argumenteringen.

Anf. 67 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Jag ställde min fråga till bostadsministern, som tyvärr nu inte är här. Då ställer jag samma fråga till Bengt-Ola Rytta: Vilka incitament finns i propositionen som gagnar de mindre kommunerna?

Prot. 2000/01:17

24 oktober

Remissdebatt

Anf. 68 BENGTOLO RYTTER (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Rigmor Stenmark anser att de mindre kommunerna är glesbygdskommuner eller kommuner nära storstäderna, men jag vet att förändringarna i kreditgarantierna kommer att göra det enklare att bygga det lilla som kan komma i fråga även ute i glesbygden.

Jag ser också det socialdemokratiska förslaget på fastighetsskattesidan som bra mycket bättre än Centerns och Kristdemokraternas förslag. Det innebär de facto en höjning i stället för en sänkning av fastighets-skatten i glesbygden.

Anf. 69 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet, samarbetspartner till Socialdemokraterna, kräver hårdare tag. Man kräver räfst och rättarting i kommunerna. Man tror inte att kommunerna klarar att själva bedöma vad de behöver bygga.

Min fråga till socialdemokraterna blir: Tror Bengt-Ola Rytta att det kommer att vara möjligt att lägga fram propositionen? Tror Bengt-Ola Rytta att det kommer att finnas majoritet i riksdagen för den?

Anf. 70 BENGTOLO RYTTER (s) replik:

Fru talman! Propositionen är framlagd. Jag tror att det kommer att finnas en majoritet för att få den genom kammaren. Det är nog inga svårigheter med det.

Anf. 71 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Det handlar inte om räfst och rättarting. Kommunerna måste planera för den situation som råder i dag, på lång sikt. Man kan inte göra det när det blir kaos och plötsligt stort efterfrågetryck.

Bengt-Ola Rytta tycker inte att några andra förslag än de regeringen lägger fram är bra, utom i EU-frågor. Då har han en egen uppfattning. Det ingår i spelet.

Jag har lagt fram förslag om en boendekostnadskommission. Vi ska fokusera på boendekostnaderna. Det är ett betydligt vidare begrepp än byggkostnader. Man lever kvar i tron att enbart byggkostnaderna påverkar boendekostnaden. Så vet vi att det inte är. Det handlar om markpriser, statlig beskattning osv.

I boendekostnadskommissionen skulle alla intressenter som påverkar boendekostnaderna ingå. Var och en ska granskas. Alla ska komma med förslag på hur man på bästa sätt ska komma åt boendekostnaderna. Vi måste få ned dem, inte minst i den nyproduktion som är på gång. Den nyproduktionen är dock inte av tillräcklig omfattning.

Jag tycker att förslaget är värt att pröva. Det är märkligt att man vill avvisa det utan att diskutera frågan över huvud taget.

Anf. 72 BENGT-OLA RYTTAR (s):

Fru talman! Jag uppfattade Owe Hellbergs förslag som improduktivt. Det klarläggande som han har gjort nu kan vara underlag för att diskutera vidare. Vi ska inte glömma att det i propositionen ges uppdrag till olika institutioner som ska jobba i den riktning som vi är överens om.

Anf. 73 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Visst finns det några sådana uppdrag, men inget som knyter ihop säcken. Det är viktigt att prata med intressenterna, öga mot öga. Det finns en vilja hos de flesta att lösa de problem som Bengt-Ola Rytter och jag får brottas med framöver. De problemen kommer att förvärras om det inte händer saker inom bostadspolitikens ram.

Regeringen ägnar sig i andra sammanhang, när det gäller t.ex. arbets- tidsfrågor, åt att prata med intressenterna. Man pratar visserligen inte med alla, men en del av intressenterna.

Anf. 74 BENGT-OLA RYTTAR (s):

Fru talman! Vi är överens om inriktningen och behoven på detta område. Det är lite mode i att tillsätta en kommission. Det låter så handlingskraftigt.

Jag vet att Lars-Erik Lövdén har mycket starka ambitioner på detta politikområde. Vi får väl snacka om saken.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen hänvisades till bostadsutskottet.

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter

Utbildningsutskottets betänkanden 2000/01:UbU3 och UbU4

Finansutskottets betänkanden 2000/01:FiU6 och FiU7

Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU5

Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2000/01:SfU3 och SfU4

Trafikutskottets betänkanden 2000/01:TU2–TU5

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2000/01:30 Inkomstskatteregler vid ändrad skattskyldighet till mervär-
desskatt

2000/01:34 Talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och kon-
sumentorganisationer

Förslag
2000/01:RB3 Fullmäktiges i Riksbanken förslag om ändring i lagen
(1988:1385) om Sveriges riksbank

Redogörelse
2000/01:JO1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 20 oktober

2000/01:52 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Säkerheten inom rättspsykiatri
2000/01:53 av *Lennart Kollmats* (fp) till finansminister Bosse Ringholm
Utflyttning av akademiker

den 23 oktober

2000/01:54 av *Kenneth Johansson* (c) till socialminister Lars Engqvist
Försämrade tandhälsa hos unga
2000/01:55 av *Sten Andersson* (m) till statsminister Göran Persson
Integrationspolitiken
2000/01:56 av *Camilla Sköld Jansson* (v) till näringsminister Björn Rosengren
Kvaliteten i aktivitetsgarantin
2000/01:57 av *Ingvar Eriksson* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Försvarekonomin
2000/01:58 av *Göran Lindblad* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Säkerhetspolitiken
2000/01:59 av *Mikael Oscarsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Nikotinläkemedels tillgänglighet

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 november.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 oktober

2000/01:102 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Gränsdragningskommissionen

2000/01:103 av *Ewa Thalén Finné* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Infrastruktursatsningar i Skåne

2000/01:104 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Bistånd till Bosnien

2000/01:105 av *Yvonne Ångström* (fp) till näringsminister Björn Rosengren

Luftfartsverkets rapport om Arlanda

2000/01:106 av *Marianne Andersson* (c) till näringsminister Björn Rosengren

Infrastrukturpropositionen

2000/01:107 av *Marianne Andersson* (c) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Katastrofbistånd till offren för översvämningarna i Sydostasien

2000/01:108 av *Kerstin-Maria Stalin* (mp) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Läkarintyg för flyktingar

2000/01:109 av *Yvonne Ångström* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Behandling mot barnlöshet

2000/01:110 av *Ingemar Vänerlöv* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Höjda lotsavgifter

2000/01:111 av *Mats Odell* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Strukturarbetslösheten

2000/01:112 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Möjlighet för bidragsberoende att äga sin bostad

2000/01:113 av *Ingemar Vänerlöv* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Klassificering av GBL som narkotika

2000/01:114 av *Björn Leivik* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Militär personal i utlandet

2000/01:115 av *Birger Schlaug* (mp) till jordbruksminister Margareta Winberg

Trädgårdsnäringen

2000/01:116 av *Margareta Cederfelt* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Redovisning avseende högskolan

den 24 oktober

Prot. 2000/01:17
24 oktober

2000/01:117 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ingela Thalén

Pensionsrätt för kvinnor i utlandet

2000/01:118 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Hyresgästföreningen och föreningsfriheten

2000/01:119 av tredje vice talman *Rose-Marie Frebran* (kd) till utrikesminister Anna Lindh

Stöd till västafrikanska Guinea

2000/01:120 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Barns upphållstillstånd

2000/01:121 av *Kenneth Johansson* (c) till miljöminister Kjell Larsson

Lokalt anpassat strandskydd

den 23 oktober

2000/01:122 av *Margareta Viklund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh

Inställningen till hiv/aids i Sydafrika

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 november.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 24 oktober

2000/01:52 av *Maud Ekendahl* (m) till socialminister Lars Engqvist

Svensk narkotikapolitik

2000/01:72 av *Gun Hellsvik* (m) till socialminister Lars Engqvist

Annetorpshemmet i Lund

2000/01:73 av *Annelie Enochson* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Insulin till människor med diabetes

2000/01:74 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Klientens ställning inom socialtjänsten

2000/01:81 av *Rigmor Stenmark* (c) till näringsminister Björn Rosengren

Apoteksmonopolet

2000/01:83 av *Margareta Viklund* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Barnens fysiska och psykiska hälsa

2000/01:91 av *Owe Hellberg* (v) till statsrådet Ingela Thalén

Bostadsbidragens utveckling

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 november.

Prot. 2000/01:17
24 oktober

15 § Kammaren åtskildes kl. 18.34.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 16.27 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om frågestund.....	1
3 § Rättelse av val till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	1
4 § Anmälan om uteblivet svar på interpellation	1
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
6 § Svar på interpellation 2000/01:26 om TETRA standard.....	2
Anf. 1 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	2
Anf. 2 KENTH HÖGSTRÖM (s).....	3
Anf. 3 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	4
Anf. 4 KENTH HÖGSTRÖM (s).....	4
7 § Svar på interpellation 2000/01:8 om kritik mot tillväxtavtalen	5
Anf. 5 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	5
Anf. 6 MARIA LARSSON (kd).....	6
Anf. 7 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	7
Anf. 8 MARIA LARSSON (kd).....	8
Anf. 9 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	9
Anf. 10 MARIA LARSSON (kd).....	9
8 § Svar på interpellationerna 2000/01:16 och 27 om bostadsbyggnationen i Sverige.....	10
Anf. 11 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	10
Anf. 12 HENRIK S JÄRREL (m)	12
Anf. 13 STEN ANDERSSON (m)	13
Anf. 14 ANNELIE ENOCHSON (kd)	14
Anf. 15 ANDERS YGEMAN (s)	15
Anf. 16 RIGMOR STENMARK (c).....	15
Anf. 17 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	16
Anf. 18 HENRIK S JÄRREL (m)	17
Anf. 19 STEN ANDERSSON (m)	18
Anf. 20 TALMANNEN.....	18
Anf. 21 STEN ANDERSSON (m)	18
Anf. 22 ANNELIE ENOCHSON (kd)	19
Anf. 23 ANDERS YGEMAN (s)	19
Anf. 24 RIGMOR STENMARK (c).....	20
Anf. 25 CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	20
Anf. 26 ANNA LILLIEHÖÖK (m).....	21
Anf. 27 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	21
Anf. 28 HENRIK S JÄRREL (m)	22
Anf. 29 STEN ANDERSSON (m)	23
Anf. 30 CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	23
Anf. 31 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	24
9 § Hänvisning av ärende till utskott.....	25
<i>Remissdebatt.....</i>	<i>25</i>
Anf. 32 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	25

Anf. 33	CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	27
Anf. 34	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	28
Anf. 35	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik	28
Anf. 36	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	29
Anf. 37	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik	29
Anf. 38	OWE HELLBERG (v)	29
Anf. 39	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik	31
Anf. 40	OWE HELLBERG (v) replik.....	31
Anf. 41	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik	32
Anf. 42	OWE HELLBERG (v) replik.....	32
Anf. 43	HARALD BERGSTRÖM (kd)	32
Anf. 44	OWE HELLBERG (v) replik.....	33
Anf. 45	HARALD BERGSTRÖM (kd) replik.....	34
Anf. 46	OWE HELLBERG (v) replik.....	34
Anf. 47	HARALD BERGSTRÖM (kd) replik.....	34
Anf. 48	RIGMOR STENMARK (c)	34
Anf. 49	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	36
Anf. 50	RIGMOR STENMARK (c) replik	36
Anf. 51	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	37
Anf. 52	RIGMOR STENMARK (c) replik	37
	(forts.).....	37
	Ajournering.....	37
	Återupptagna förhandlingar	38
	9 § (forts.) Hänvisning av ärende till utskott	38
	<i>Remissdebatt (forts.).....</i>	<i>38</i>
Anf. 53	HELENA BARGHOLTZ (fp).....	38
Anf. 54	OWE HELLBERG (v) replik.....	40
Anf. 55	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	40
Anf. 56	OWE HELLBERG (v) replik.....	41
Anf. 57	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	41
Anf. 58	BENGT-OLA RYTTAR (s).....	41
Anf. 59	CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	42
Anf. 60	BENGT-OLA RYTTAR (s) replik	43
Anf. 61	CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik	43
Anf. 62	BENGT-OLA RYTTAR (s) replik	43
Anf. 63	HELENA BARGHOLTZ (fp).....	44
Anf. 64	BENGT-OLA RYTTAR (s) replik	44
Anf. 65	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	44
Anf. 66	BENGT-OLA RYTTAR (s) replik	44
Anf. 67	RIGMOR STENMARK (c)	45
Anf. 68	BENGT-OLA RYTTAR (s) replik	45
Anf. 69	RIGMOR STENMARK (c) replik	45
Anf. 70	BENGT-OLA RYTTAR (s) replik	45
Anf. 71	OWE HELLBERG (v)	45
Anf. 72	BENGT-OLA RYTTAR (s).....	46
Anf. 73	OWE HELLBERG (v)	46
Anf. 74	BENGT-OLA RYTTAR (s).....	46
	10 § Förnyad bordläggning.....	46
	11 § Bordläggning.....	46

12 § Anmälan om interpellationer.....	47	Prot. 2000/01:17
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	48	24 oktober
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	49	
15 § Kammaren åtskildes kl. 18.34.....	50	

